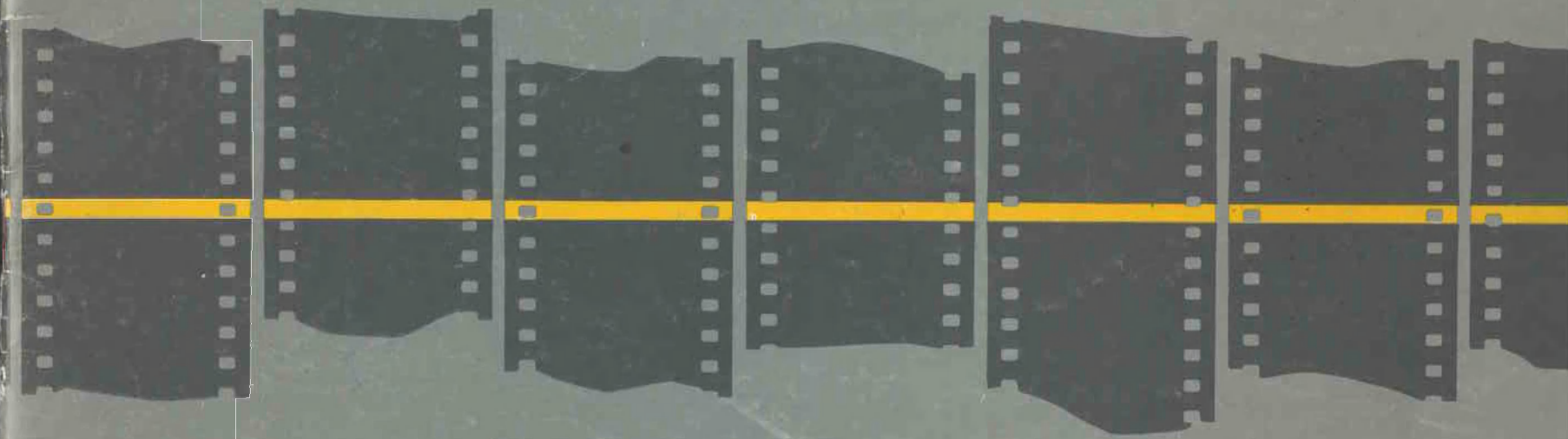

Başlangıcından Bugüne Fotoğraflarla Türk Sineması
The Turkish Cinema with stills / from its beginnings up to date

IDGSA Sinema Televizyon Enstitüsü Yayını

2. İstanbul Sanat Bayramı

Başlangıcından Bugüne Fotoğraflarla Türk Sineması *The Turkish Cinema with stills/from its beginnings up to date*

Geçmişini tanımak, değerlendirmek; geleceği hazırlayacak olan bugünün sanatını yaratacak kişilerin kendi kararlarını vermeleri açısından kaçınılmaz bir zorunluluk olarak karşımızda.

Hergün yeni bir gerçekle karşılaşan çağdaş insan, değerlendirmelerinde de hergün yeni bir açı buluyor. Tarihe bakışı, geleceği düşünüşü de hergün değişiyor. Toplum kendi dinamiğini yitirmediği sürece de ürün verme durumunda olan sanatçı topluma etkileşimini sağlıklı ve sürekli bir biçimde sağlamak, geçmiş ile köprüleri ister etki, ister tepki biçiminde olsun-sağlam atmak gereksimini duyuyor.

Hiç kuşkusuz geçmiş ile gelecek arasındaki bağlantıyı bugünün sanatçısı kurabilir, kurmalıdır. Ancak böyle olduğu zaman gelecek bizim olacaktır.

Türk sinemasını yeni kuşaklara tanıtmaya çalışmaları bu nedenle 2. İstanbul Sanat Bayramı programları arasında yer alıyor. Bu çalışmalardan biri de "Başlangıcından Bugüne Fotoğraflarla Türk Sineması Sergisi"dir.

Sinemamıza ürün vermiş yönetmenler arasında tarih sırasına göre kırk yönetmenin türkçe ve in-

gilizce özgeçmişleriyle filimlerine ait 252 fotoğraf sergide yer alıyor.

Serginin küçük bir modeli olan katalog da gene bu çalışmanın temel maddesidir. Gerek sergide, gerekse katalogda türkçe ve ingilizce olarak Türk sinema tarihi özetlenmiştir. Bundan yeni kuşaklara ve ilgi duyanlara bu sanatın gelişiminin dününü ve bugününü, kısa ve kolay bir biçimde tanıtmak amaçlanmaktadır.

Yeni kuşaklara, 2. İstanbul Sanat Bayramı'yla başlayacak olan bu tanıtmaya programlarında ilginç ve önemli bir olanak sunulmuş olacaktır. Bir yıl içinde yüzden fazla Türk filmi gösterilecektir. Sinema-TV Enstitüsü Yayın Bölümü tarafından hazırlanan Giovanni Scognamillo'nun "Türk Sinema Tarihi", Duygu Şekeroğlu'nun "Türk Sineması, Yönetmenler ve Filimleri" adlı kitaplarıyla yayın alanında büyük bir boşluk doldurulacaktır. Bu nedenle uzun süre kaldırılmayacak olan sergi, Sanat Bayramı'ndan sonra da sürdürülecek olan filim gösterileri ve yayınlarla bugünün sanatçısının ve yeni kuşakların bu alandaki tüm gereksinmelerini karşılayacağı umulmaktadır.

Hazırlayan: Duygu Şekeroğlu,
Fotoğraf: Serdar Tanyeli,
Sergi Düzeni: Ass. Yaşar Cebeci,
Ofset Filim Basımı: Ass. Cem Odman,
Grafik Düzenleme: Öğr. Gör. Bülent Erkmen, Ass. Nilgün Sim

Baskı: Kalyon Matbaacılık AŞ
İstanbul, 1979
Giovanni Scognamillo, Erman Şener, Hamit Kınaytürk ve Sinema-TV Enstitüsü öğrencilerine yardımları için teşekkür ederiz.

Türk
Sinemasına
Genel
Bir Bakış

Giovanni
Scognamillo

*An outline
of the
Turkish
Cinema*

Sinema, daha doğrusu sinematograf Lu mière, Türkiye'ye önce Saray yoluyla ve daha sonra, Beyoğlu'nda Sponek Lokantasındaki gala gösterileriyle 1896-1897 yılında geldi.

1908 yılında Pathé'nin temsilcisi Romanyalı Sigmund Weinberg Cinema Pathé adıyla bir sinema salonu açtı.

Weinberg Türk Sinema Tarihi açısından önemli bir isimdir. Sadece sinemayı Türkiye'ye tanıtmakla kalmamış alıcı aygıtı ilk kez kullanan ve ilk filimleri yöneten kişi olmuştur. Tüm bu özelliklerine rağmen, Weinberg'in, ilk Türk filmi olarak kabul edilen filmle bir ilişkisi yoktur. Yabancı olması nedeniyle AYASTE-FANOS'TAKİ RUS ABİDESİNİN YIKILIŞI'nı çekmesine izin verilmemişti. Film ilk Türk alıcı yönetmeni Fuat Uzkınay çekmişti.

1914 yılında çekilen 105 metrelik bu belgesel film, 1896 yılında Ruslar tarafından yapılmış olan anıtın yıkılması sırasında çekilmiştir.

1915 yılında Enver Paşa Merkez Ordu Sinema Dairesi'ni kurdurdu ve başkanlığa Weinberg getirildi. Yetkilileri konulu film çekilmesine razı eden Weinberg, Molière'den serbest bir uyarlama olan HİMMET AĞA'NIN İZDİVACI (1916-1918) filmini Arşak Benliyan'ın oyuncularıyla çekmeye başladı. Fakat Birinci Dünya Savaşı'nın başlamasıyla oyuncuların bazıları askere alındı ve Weinberg sınır dışı edildi. Film ancak iki yıl sonra Fuat Uzkınay

tarafından tamamlanabildi. Uzkınay o sıralarda, tiyatronun önde gelen kişilerinden Ahmet Fehim'in yönetiminde, Malul Gaziler Cemiyeti adına film çekmekle görevlendirilmişti. Ahmet Fehim, Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın romanından MÜREBBİYE (1919) ve Yusuf Ziya Ortaç'ın oyunundan BİNNAZ (1919) adlı filimleri yaptı. Bu arada ünlü komedyen Şadi Karagözoğlu da BİCAN EFENDİ (1921) tipini canlandırdığı kısa konulu filimler yönetti.

Bundan bir süre önce, Müdafaa-i Milliye Cemiyeti de genç gazeteci Sedat Simavi'nin yönettiği iki film yapmıştı: PENÇE (1917) ve CASUS (1917).

Bu ilk filimlerde deney ve teknik olanak eksikliği açıkça kendini belli etmektedir.

Birinci Dünya Savaşı'nın bitiminden sonra Kemal ve Şakir Seden Kardeşler (Kemal Film) 1922 yılında ciddi bir film yapımı işine giriştiler. Oldukça iyi başlamasına rağmen bu girişim ancak bir yıl sürdü. Ancak bu arada birçok film yapıldı: İSTANBUL'DA BİR FACİA-İ AŞK (1922), BOĞAZIÇI ESRARI (1922), ATEŞTEN GÖMLEK (1923) KIZKULESİNDE BİR FACİA (1923). Tüm bu filimleri genç tiyatro oyuncusu ve Almanya'da sinema deneyleri olan Muhsin Ertuğrul yönetmişti. Kemal Film'in kapanmasıyla Türk sineması aşağı yukarı beş yıllık bir durgunluk dönemine girdi. 1928 yılında birçok sinema salonunun sahibi olan İpekçi Kardeşler, Rusya'da TAMILLA (1925), BEŞ DAKİKA ve SPARTAKUS (1926)

gibi filimler yönettikten sonra Türkiye'ye dönen Muhsin Ertuğrul'un ısrarlarıyla İpek Film'i kurdular ve 1940'ların başına kadar İpek Film en çok film yapan şirket olarak kaldı.

1928-1941 yılları arasında Muhsin Ertuğrul İpek Film için yirmi kadar film yönetti: ilk sesli Türk filmi İSTANBUL SOKAKLARI (1931), konusu milli mücadele sırasında geçen ve Ertuğrul'un en iyi filmi olarak kabul edilen BİR MİLLET UYANIYOR (1932), MİLYON AVCILARI (1934), Victor Fleming'in THE WAY OF ALL FLESH adlı filminden uyarlanan ve Muhsin Ertuğrul'un başrolü oynadığı ŞEHVET-KURBANI (1940) ve KAHVECİ GÜZELİ (1941) bunlar arasındadır.

1940 yılında Devlet Tiyatrolarının başına getirilen Muhsin Ertuğrul son olarak 1953 yılında ilk renkli Türk filmi HALICI KIZ'ı (1953) yönetti.

Muhsin Ertuğrul'un sinema konusundaki çabaları iyi niyetli olabilir ama özellikleri sinemaya uygun değildi. Onun için tiyatro yönetimiyle sinema yönetimi hemen hemen aynı şeylerdi. Oyuncularını da genellikle konularını da sahneden seçen Ertuğrul'un deneyleri daha çok modası çoktan geçmiş "Film D'Art", daha doğrusu "théâtre en conserve" ye yöneliyordu.

1930'ların sonlarına doğru İkinci Dünya Savaşı'nın arifesinde, devlet rejimleri otoriter bir tavra bürünürken, 1939 yılında Türkiye'de de filimler üzerinde sansür uygulaması başladı. Mussolini İtalyasından kaynaklanan bu

sansür tüzüğü, Türkiye'de günümüze kadar filimler üzerinde denetimin temeli olmuştur. Gene o yıllarda İpek Film'i örnek alan yeni bir yapımcı şirketi kuruldu: Ha-Ka (Halil Kamil) Film, Var olan stüdyolarına bir de yenisini ekleyerek yapımıcılığa başladılar. Muhsin Ertuğrul'un başka işle meşgul olması, onları yeni yönetmenler bulmaya zorladı. İki genç teknik adama, Faruk Keç ve Şadan Kamil'e olanak tanıdılar. Keç, tiyatro etkisinde TAŞ PARÇASI (1940) ve bir korku filmi olan YILMAZ ALI'yi (1940) ve Şadan Kamil ONÜÇ KAHRAMAN'ı (1943) yönetti. Bu filimlerin hiçbir özellikleri yoktu ve zaten amaç da bu değildi.

1940'larda yeni yapımcı şirketler kuruldu fakat üretim düzenli değildi: 1940 yılında 5, 1941'de 1, 1942'de 4 ve 1943'te 2 film yapıldı.

Sonunda 1948 yılında önemli birşey oldu: yerli yapımların rüsumu % 25'e düşürüldü ve böylece film yapımı karlı ve "ilginç" bir iş olarak ortaya çıktı. Yeni şirketler, yeni yönetmenler, oyuncular, teknisyenler çıkmaya başladı. Yıllar geçtikçe yapılan film sayısı artıyor fakat kalitede bir değişiklik olmuyordu ve birçokları için Muhsin Ertuğrul arkasından gidilmesi gereken bir "usta" olarak kabul edildi.

Tüm bunlara rağmen, sinemanın ciddi ve üzerinde durulması gerekli bir iş olarak kabule edilmesi bu geçiş döneminde oldu. 1947 yılında 11, 1948'de 16, 1949'da 19 (ki bunların arasında Lütfi Ö. Akad'ın ilk

filmi olan VURUN KAHPEYE de vardır) film yapıldı.

Sayıdaki artış normal olarak, kalitede de bir artışa yol açar. Bunun sonucu olarak 1950'ler ilerde Türk sinemasının en iyi ürünlerini verecek olan kişilerin ortaya çıktığı ilginç ve yapıcı bir dönem olmaktadır.

Lütfi Ö. Akad'ın, gerçekçi öğeler taşıyan ve Marcel Carné'nin LE JOUR SE LEVE adlı filminden esinlenen polisiye filmi KANUN NAMINA (1952), büyük şehrin kargaşasında küçük insanın yaşamını konu alan BEYAZ MENDİL (1955), yüksek dereceli bir memurun sürgündeki yaşamını anlatan Orhon Arıburnu'nun SÜRGÜN (1951) adlı filmi, Metin Erksan'ın ilk ve tartışmalara yol açan AŞIK VEYSEL'İN HAYATI (1952) ve gene aynı yönetmenin DOKUZ DAĞIN EFESİ (1958), Atif Yılmaz'ın YAŞAMAK HAKKIMDIR (1958) ve Memduh Ün'ün ÜÇ ARKADAŞ (1958) adlı filimleri 1960'larda başlayan yeni bir dönemin, ya da, yeni bir bilincin öncüleridirler.

1960 yılı, Metin Erksan'ın, toplumsal açıdan yerlerini bulamamış küçük bir gurubun tepki ve davranışlarını (burjuva etkileri ya da toplumsal uyumsuzluktan dolayı) konu aldığı GECELERİN ÖTESİ adlı filminin yılıdır.

Akad'ın daha önce yaptığı büyük kent araştırmalarından sonra gelmesi ve toplumsal sınıfları ilk kez dramatik bir gurup olarak değil de güçlü bir potansiyel olarak ele alması bakımından dikkat çekicidir.

Bu görüş Memduh Ün'ün KIRIK ÇANAKLAR (1960), Osman Se-

den'in NAMUS UĞRUNA (1960), Atif Yılmaz'ın SUÇLU (1960) ve Ertem Göreç'in OTOBÜS YOLCULARI (1961) gibi aile melodramlarında da görülür. Bu filimlerde öykülerde pek fazla değişiklik olmamakla birlikte toplumsal sınıfların -Türk sineması için oldukça yeni bir konu- sorunlarına daha açık, daha cesur ve samimi bir bakışla eğilinmektedir. Amaç, sinema seyircisinin alışık olduğu dramatik tekdüzeliği aşarak toplumsal bir gerçekçiliğe ulaşmaktır.

Metin Erksan'ın Anadolu köylerinde, Fakir Baykurt'un romanından uyarlanan ve tek adamın savaşımını anlatan YILANLARIN ÖCÜ (1962) ve su ve kadın üstünde mülkiyet kurma sorununu ele alan SUSUZ YAZ (1963) -1964 yılında Berlin'de Altın Ayı ödülünü aldı- gibi filimlerinde aradığı gerçek budur.

1960'larda ve 1970'lerde Türk sineması bir yanda giderek sorunlara eğilen bir sinema -en azından etkinliği olan küçük bir gurup yönetmenin yapıtlarında- olurken, diğer tarafta yıllık üretim, küçük bütçeli macera filimleri ve melodramlarla umulmadık bir artış göstermektedir (1965 yılında 196 film, 1966 yılında 229 film).

Şimdi, başta önde gelen yönetmenler olmak üzere tüm yönetmenleri ilgilendiren, köy ya da kentlerin toplumsal sorunlarıdır.

Metin Erksan Anadolu'yu araştırırken, eski bir film eleştirmeni olan ve ilk filmi YASAK AŞK (1960) ta kişisel bir tavır getiren ve görsel ve edebi bir zevki kanıtlayan Halit Refiğ ŞEHİRDEKİ YA-

BANCI (1963) ile ilk olgun yapıtını vermektedir. Bu filmde Halit Refiğ, batı eğitimi görmüş bir mühendisin, kendisine yabancı olmuş bir kentin toplumsal çelişkilerini anlamasının ve çoktan unuttuğu geleneklere uymasının olanaksızlığını anlatmaktadır.

Bu uyum gösterme sorunu Metin Erksan'ın, ACI HAYAT (1963) filminde de görülmektedir. Bir aşk öyküsü, tutarsız bir sınıf değiştirme olgusuyla içiçedir. Halit Refiğ'in köyden İstanbul gibi büyük bir kente gelen ve uyum sağlamakta güçlük çeken bir ailenin dramatik öyküsünü anlattığı GURBET KUŞLARI'nda (1964) ana konu göçtür.

Burada daha önce sözü geçen filimlerle ilgili olarak öykülerin çoğunda işçilerin uyum göstermemiş kahramanlar olarak yer aldıklarını belirtmek yerinde olacaktır. ŞEHİRDEKİ YABANCI'da bir kömür madeninin çalışma koşulları anlatılırken, ACI HAYAT'ta, sonradan milyoner olan sınıf değiştirme çabasında bir işçi anlatılır. GURBET KUŞLARI'nda ise olanaklarını zorlayan tüm bir aile ele alınmaktadır. Doğrudan doğruya işçi sorunlarını ele alan ilk filim Ertem Göreç'in KARANLIKTA UYANANLAR (1965) adlı yapıtıdır. Arkasından Duygu Sağıroğlu'nun BİTMEYEN YOL'u (1965) gelmektedir. KARANLIKTA UYANANLAR'da işçilerin haklarını savunmaları ve istilacı sermayeye karşı savaşmaları konu edilirken, konunun daha entelektüel bir yaklaşımla ele alındığı BİTMEYEN YOL'da, iş bulmak amacıyla büyük kente gelen köylülerin yoksul yaşamları üzerinde durulur.

1960'lardaki değişimin temelleri bu filimlerle atılmıştır. Türk filim yönetmenleri ve yazarları ulusal ve gerçek temalarını bu filimlerden yola çıkarak geliştirmişlerdir. Yönetmen Halit Refiğ'in Türk sinemasının kendine has özelliklerini göz önünde tutarak bir "halk sineması" görüşünü ortaya atması ve düşüncelerini gerçek bir "ulusal" sinema yaratmak doğrultusunda yoğunlaştırması da bu ve benzeri deneylerin etkisiyle olmuştur.

1966 yılında çeşitli polemiklerin ortaya çıkmasıyla bu kuramsal yenilenme yarım kaldı. Fakat bu olaydan bir yıl önce iki filim daha soruna malîleme getirdi: Halit Refiğ'in HAREMDE DÖRT KADIN (1965) ve Metin Erksan'ın SEVMEK ZAMANI (1965) adlı filimleri.

Yüzyılımızın başlarına dönen Refiğ, bir Osmanlı Paşasının haremının kapalı dünyasında sadece bir atmosfer araştırmasına girmemekte, aynı zamanda gerek ekonomik ve gerekse ahlak yönünden çökmekte olan İmparatorluğun genel durumu üzerinde durmaktadır. Yönetmen, hiçbir genelleme yapmadan, o dönemi anlatan başka hiçbir filimde görülmeyen bir anlayış ve gerçekçilikle toplumsal ve tarihsel bir panorama çizmektedir.

Erksan'ın SEVMEK ZAMANI'nda ise tümüyle tartışma konusu olan bir filimle karşı karşıya kalmaktayız. Sadece sinema piyasası tarafından kabul edilmemesi dolayısıyla sinema seyircisine ulaşamadı bakımından değil aynı zamanda yönetmenin, gerçekten çok düşsel bir aşk

öyküsünü anlatırken doğu halk masallarındaki klasik tema ve kişileri, çok başarıyla görsel biçimlerle kaynaştırmadaki başarısından dolayı.

1960'ların ikinci yarısında ulusal sinemayı doğrudan amaçlayan deneylerle karşılaşıyoruz: Lütfi Akad'ın HUDUTLARIN KANUNU (1966) ve KIZILIRMAK-KARAKOYUN (1967) (Nazım Hikmet'in öyküsünden), Metin Erksan'ın KUYU (1968), Halit Refiğ'in BİR TÜRK'E GÖNÜL VERDİM (1969), Atıf Yılmaz'ın KÖROĞLU (1968) ve KOZANOĞLU (1967) ve Orhan Elmas'ın EZO GELİN (1968) adlı filimleri.

Burada sözü geçen tüm filimlerin kırsal bölge topluluklarıyla ilgili olması dikkat çekicidir. Bu filimlerin tümünde ortak bir yön olmakla birlikte her filim, yaratıcısının kişisel yaklaşım ve stiline bağlı olarak birbirinden farklıdır. Buna bağlı olarak, bazı filimler, çok zengin bir halk sanatı mirasından alınmış dramatik öykülerden oluşurken (KÖROĞLU, EZO GELİN), diğerleri bu öyküleri kökü eskilere dayanan toprak sahipleri ile geçebeler arasındaki ekonomik mücadele ile birleştirmekte (KIZILIRMAK-KARAKOYUN) ya da Türkiye'nin belli bölgelerine özgü sorunlara eğilmekte (HUDUTLARIN KANUNU ve Doğu Anadolu'da sınır bölgelerindeki kaçakçılık sorunu), ve bir başka gurup da tümüyle yeni bir bakış getirmeye çalışmaktadır. Böylece Metin Erksan, KUYU filminde çok kişisel bir yaklaşımla kadının durumunu ve Anadolu'da kadın-erkek ilişkilerini ele alırken, Halit Re-

fiğ, daha önce hiç işlenmemiş bir konuya yönelmektedir. BİR TÜRK'E GÖNÜL VERDİM filminde bir batılı Hristiyan kadınının, Müslüman Anadolu köylüsüyle bütünleşmesi ve böylesine bir bütünleşmenin nedenleri ve koşulları açıklanmaktadır.

1950'lerin sonu ve 1960'ların başı, en iyi ve olgun yapıtlarını en azından on yıl sonra verecek olan bazı genç yönetmenler olanaklar getirmektedir. Bunların arasında Feyzi Tuna (YASAK SOKAKLAR/1965), Zeki Ökten (ÖLÜM PAZARI/1963) ve Erdoğan Tokatlı'yı (SON KUŞLAR/1956) sayabiliriz.

Bu arada Türk sinema endüstrisi enflasyonist bir eğilim göstererek filim sayısını arttırmaktadır (1970 yılında 225 filim, 1971'de 266, ve 1972'de 298 filim üretildi). Çoğunlukla batıdaki akımların örnek alınarak yapıldığı (korku filimlerinden casusluk filimlerine, westernlerden müzikli melodramlara ve hatta seks filimlerine kadar) bu filimler Türk sinemasının hemen hemen on yılını alacak, kısa süre sonra unutulup gidecek ucuz filimler düzinelerle çekilecek ve bazı yönetmenler de bu duruma uyacaklardır (bunların arasında "umut vadeden" gençler de bulunmaktadır). Ancak küçük bir gurup işine bağlı yönetmen yeni yapıtlar peşindedir ve bazı beklenmeyen sürprizler ortaya çıkmaktadır.

1972-1975 yılları arasında, yeni Türk sinemasının öncüsü kabul edilen Lütfi Akad, köy yaşamıyla, işçi sorunlarıyla ve köyden kente göç

meselesiyle ilgili olgun yapıtlar vermektedir. IRMAK (1972), ve GELİN (1973), DÜĞÜN (1974) ve DİYET (1975) üçlüsü bu filimlerin en iyileri olarak kabul edilmektedir.

Çok yönlü bir meslek çizgisi sürdüren Atıf Yılmaz birbirinden farklı konularla (YEDİ KOÇALI HÜRMÜZ/1971 gibi klasik komediler, KAMBUR/1973 gibi şiirsel dramlar, Türk toplumunda kadının durumunu anlatan UTANÇ/1973, kırsal yaşamı ele alan CEMO/1973, bazı sosyo-ekonomik eğilimleri olan MAĞLUP EDİLMEYENLER/1976) ilgilenirken, daha önceden tam bir "piyasa" yönetmeni olarak kabul edilen Ertem Eğilmez "toz pembe" toplumsal temaları ustalıkla eğlence unsurlarıyla birleştirerek ürünler vermektedir. Bir tarafta, eski kuşak yönetmenlerinden Osman Seden ve Memduh Ün dikkate değer yapıtlar veremezken (Memduh Ün'ün Yaşar Kemal'in romanından uyarladığı AĞRI DAĞI EFSANESİ/1976 filmini istisna olarak kabul edebiliriz) Feyzi Tuna, Zeki Ökten ve Şerif Gören'in temsil ettiği orta kuşak, Tuna'nın fakir bir köylü çift ile katı toprak ağasının çatışmasını anlattığı KIZGIN TOPRAK (1974), Gören'in, pamuk işçilerini konu alan ENDİŞE (1975), KÖPRÜ (1976), öfkeli bir melodram olan İKİ ARKADAŞ (1976), ya da Ökten'in ASKERİN DÖNÜŞÜ (1975) gibi filimlerle umut vermektedir.

Sinema da diğer sanatlar gibi "sürprizler"le doludur. 1960'ların yönetmeni olan ve hiçbir özellik göstermeden 1970'lere gelen

Süreyya Duru iki filmle, BEDRANA (1974) ve KARA ÇARŞAFLI GELİN (1976), sürpriz yaptı. Her iki filmin de konusunu Bekir Yıldız'ın öykülerinden alan Duru, amacını gerçekçilik ve kırsal kesimlerin yaşantısı ve dramatik sorunlarına samimiyetle eğilmek olan örnekler verdi. Diğer bir sürpriz de bir numaralı "star" oyuncu Türkan Şoray'ın, kadınsı bir duyarlılıkla yönettiği DÖNÜŞ (1972) ve BODRUM HAKİMİ (1976) oldu.

Aynı dönemde Halit Refiğ, yeni "kadın portreleri"yle karışımıza çıkmaktadır: gelenek ve kuşak çelişkilerinde doğu ile batının çatıştığı FATMA BACI (1973), Halide Edip Adıvar'ın romanından kendisinin uyarladığı VURUN KAHPEYE (1973) ve Halit Ziya Uşaklıgil'in aynı adlı romanından uyarlanan ve doruğa ulaştığı AŞK-I MEMNU (TV için çekildi-1975). Metin Erksan'ın sanat çizgisinde ise gerek biçim ve gerekse eğilimleri açısından -programatik bir gerçekçilikten psikolojik bir gerçeküstüçülüğe doğru belirgin bir değişiklik göze çarpmaktadır. Bu değişiklik, önce TV için çeşitli yazarların öykülerinden uyarladığı filimlerde ve daha sonra da İNTİKAM MELEĞİ-KADIN HAMLET (1976) filminde kendini belli etmektedir. Çağdaş dekorlar içinde geçen KADIN HAMLET'te Shakespeare'in kahramanı cinsiyet değiştirmiştir ama kuşkularda bir değişiklik yoktur.

1970'lerde yeni bir yönetmen ortaya çıktı: daha önce yönetmen yardımcılığı yapan ve birçok ucuz macera

filminin "star" oyuncusu Yılmaz Güney. Vahşet ve e-lem karışımı ilginç bir SEYYİT HAN (1968) filminden sonra, Yılmaz Güney UMUT'ta (1970), yeni-gerçekçiliğe doğru özgün bir yeteneği kanıtlamaktadır. Bazan doğrudan doğruya, bazan da Yılmaz Güney -yönetmen,oyuncu, senaryo yazarı ve yapımcı-stiliyle parlatılmış olarak politik amaçlı bu filimler Güney'in toplumsal görüşlerini ve kişisel mitlerini yansıtarak Türk sinemasında bir "dönem" oluşturmaktadır. AĞIT'tan (1971) ACI'ya(1971), UMUTSUZLAR(1971), BABA(1971) ve ARKADAŞ'a (1974) kadar, belli bir düzensizlik içinde de olsa, değişik bir yaklaşım ve en alışılabilirmiş öykülerde bile (UMUTSUZLAR'daki balerinle gangsterin aşk öyküsü, ACI'daki western tipi öykü, BABA'nın ikinci bölümündeki ağır melodram havası) bilinen tüm etkilerin ötesinde ve üstünde,görsel bir doyuruculuk, bir duyarlılık, tartışmalı bir kişilik kendini belli etmektedir. ARKADAŞ,benzeri filimler içinde bir "manifesto" olarak sivrilmektedir.

Aslında, her ne kadar yeni güçler değilse de yeni ümitler çıkmakta olsa bile, en azından tarihsel açıdan,tam bilinçli bir "rönesans"tan söz etmek için daha çok erkendir. Son iki yıl, sinema dilinde değilse bile konulara yaklaşımdaki gerçekçilik açısından dikkati çekmektedir.

Yılmaz Güney'in senaryosundan Zeki Ökten'in yönettiği SÜRÜ(1978) bir "doruk" olarak kabul edilirse (ki Lorcarno'da aldığı ödül bunu

kanıtlamak için yeterlidir) filmin destansal bilinci ve belgesel yaklaşımı üzerinde durulabilir. Erden Kiral'ın KANAL (1978), Yavuz Özkan'ın MADEN (1978) ve Korhan Yurtsever'in FIRAT'IN CİNLERİ (1977) filmlerini de aynı yaklaşımın değişik biçimlerdeki örnekleri olarak sıralayabiliriz.

Saydığımız bu üç yönetmenden ikisinin (Erden Kiral ve Korhan Yurtsever) ilk filmlerini yaptıklarını ve her üçünün de kendi filimlerinin yapımcısı olduklarını belirtmek ilginç olacaktır.Şu anda, bu yönetmenlerin yaptıkları film yapımının değişik bir çizgisinin sonucu olsa da, bu durumu yeni bir uygulamanın başlangıcı olarak değerlendirmek yanlışır.

Hiç kuşkusuz, genç kuşaklar hareket içindeyken, orta kuşak da boş durmamaktadır. Atif Yılmaz'ın SELVİ BOYLUMAL YAZMALIM (1978), ya da Halit Refiğ'in YAŞAM KAVGASI (1978) adlı filimleri geçmiş başarıların devamıdır. Ayrıca böylesine bir kriz döneminde, yapılabilecek ya da ulaşılabilecek olandan fazlası istenemez. KİBAR FEYZO (Atif Yılmaz-1978) gibi komedi zevki veren bir filmi ya da ALTIN ŞEHİR (Orhan Aksoy-1978) gibi bir toplumsal hicvi de bu koşullar altında yapılabileceklerin en iyileri olarak kabul etmek durumundayız.

Çağdaş bir tarih oluşmaktadır ve her zaman olduğu gibi çıkarılacak tüm sonuçlar sadece onlara geçerlilik kazandıracak "zaman boyutu" açısından eksik olabilir.

The cinema, or rather the "cinématograph Lumière", came very early to Turkey, around 1896-1897, first via the Palace then through a sequel of shows culminating with a first "première" at a place called Restaurant Sponeck, in the cosmopolitan district of Beyoğlu, in Istanbul. Still it is only in 1908 that the Rumanian Sigmund Weinberg, local agent of Pathé, opened the first steady movie-theater accordingly called "Cinema Pathé".

That of Weinberg is a name of some importance in the history of the Turkish cinema for not only he has been a leading figure in introducing the movies to Turkey but was also the first movie operator and director, mainly with some "documentary" films. In spite of his qualifications the Rumanian was not to have any connection with the film considered as the first "national" movie. Owing to the fact that he was a foreigner Weinberg was not allowed to shoot AYASTE-FANOS'TAKİ RUS ABİDESİNİN YIKILIŞI (THE DEMOLITION OF THE RUSSIAN MONUMENT AT AYASTEFANOS) a 105 m. documentary made, in 1914, photographed by Fuat Uzkinay, the first Turkish cinematographer to celebrate the bombing of a monument erected back in 1876, by the Russians at a seaside resort near Istanbul.

In 1915, Enver Pasha, Commanding General of Turkish Army and the Minister of War, ordered for establishment of an Army Film Center. Sigmund Weinberg who was appointed to be the director of the Army Film

Center convinced the authorities to produce the first feature film in Turkey. Weinberg started shooting the first scenes of HİMMET AĞA'NIN İZDİVACI (MARRIAGE OF HİMMET AĞA, 1916-1918) freely adapted from Moliere and starring some of Arşak Benliyan's players. Unfortunately after a while some of the actors were called for their military duties while Weinberg was forced to leave Turkey during the First World War. Two years later the picture was finished by Fuat Uzkınay who is also charged to shoot, under the direction of Ahmet Fehim, a leading figure of the stage world, some films produced by the "Association of the War Invalids". As a result Fehim directed MÜREBBİYE (THE GOVERNESS/1919), from Hüseyin Rahmi Gürpınar's novel, and BİNNAZ (1919), from Yusuf Ziya Ortaç's play, which are said to have been shown also in England and America while the popular comedian Şadi Karagözoğlu directed BİCAN EFENDİ (1921) impersonating the same character also in some short features.

Previous to this another attempt at a steady production was made by the "National Defence Association" ending with two films, PENÇE (THE CLAW/1917) and CASUS (THE SPY), both directed by the young journalist Sedat Simavi.

The lack of experience and technical mediums are clearly evident in all these pioneering essays.

After the end of First

World War a rather serious production attempt is made, in 1922, by brothers Kemal and Şakir Seden (Kemal Film). Although somewhat well launched this was to last for nearly one year. But in the meantime several films were produced, such as İSTANBUL'DA BİR FACİA-İ AŞK (A LOVE TRAGEDY IN İSTANBUL/1922), BOĞAZIÇI ESRARI (THE MYSTERY OF THE BOSPHORUS/1922), ATEŞTEN GÖMLEK (THE SHIRT OF FIRE/1923), KIZKULESİNDE BİR FACİA (A TRAGEDY AT KIZKULE/1923) all directed by Muhsin Ertuğrul, a then, young theatrical actor and director who had some movie experiences in Germany.

With the closing of Kemal Film the Turkish cinema enters a period of inactivity that is to last nearly five years. Then, in 1928, the brothers İpekçi, owners of several movie-theaters, under the pressure of Muhsin Ertuğrul -returned from Russia where he had directed some films such as TAMİLLA (1925), FİVE MINUTES and SPARTACUS (1926)- founds "İpek Film" which from that date until the early 1940's will remain the only active producing company, or almost so.

From 1928 to 1941 Muhsin Ertuğrul directs for İpek Film some twenty films including İSTANBUL SOKAKLARI (THE STREETS OF İSTANBUL/1931), the first Turkish all-sound picture, BİR MİLLET UYANIYOR (A NATION AWAKENS/1932), a drama set during the Turkish War of Independence and Ertuğrul's accepted best work, MİLYON AVCILARI (THE MILLION HUNTERS/1934), ŞEHVET KURBANI (VICTIM

OF LUST/1940), with Muhsin Ertuğrul in the leading part and a re-make of Victor Fleming's THE WAY OF ALL FLESH, finally, KAHVECİ GÜZELİ (THE BEAUTIFUL COFFEE-SELLER/1941). Brought to the head of the National Theater of Ankara in 1940, Ertuğrul was also to direct, as his last film, one of the first color movies made in Turkey, HALICI KIZ (THE WEAVER/1953).

Muhsin Ertuğrul's intentions may have been all right, as far as the cinema was concerned, but his qualifications were, as a result, rather unfit. For him stage direction and film direction were almost alike and, choosing his players -and most of his stories- from the stage, his efforts were mostly tending toward a kind of outdated "Film D'Art" or rather "théâtre en conserve".

Near the end of the 1930's, just before the beginning of the Second World War, while the state regimes were adopting a more authoritative manner, censorship application on Turkish films started in Turkey. This censorship law which sprang from Mussolini's Italy has been the basis of censors on films up to now in Turkey. Also during these years, following İpek Film's example, a new company was to be formed, "Ha-Ka (Halil Kamil) Film", and a new small studio owned by the same was to be added to the one still existing. Muhsin Ertuğrul being busy elsewhere new directors were to be found so Ha-Ka Film gave their chances to two young movie

technicians: Faruk Kenç and Şadan Kamil. Kenç directed, under theatrical influence, TAŞ PARÇASI (THE STONE/1940) and a thriller titled YILMAZ ALİ (1940) and Şadan Kamil ONUÇ KAHRAMAN (THIRTEEN/HEROES/1943). None had any distinction nor were intended to have any.

One by one new producing companies are created in the early 1940's but a continuity is still lacking: 5 pictures produced in 1940, only 1 in 1941, 4 in 1942, 2 in 1943 and so on.

At last in 1948 something happened: government taxes on local productions were reduced to 25% and film making thus became a profitable and "interesting" business. New producing companies, new directors, actors and technicians are entering into the field. Year after year the number of pictures produced is increasing but quality is still lacking and for many people Muhsin Ertuğrul is considered a "master" to be followed.

Nevertheless it was in those years of transition that, for some, moviemaking starts to be considered as a serious activity. 2 films are released in 1947, 16 in 1948, 19 in 1949 (and among them VURUN KAHPEYE-DEATH TO THE WHORE- director Lütfi Akad's first and promising work).

Increase in quantity is also producing an increase in quality as it normally happens, and the 1950's are then a decade of outmost interest and a formative one for those who, later on, will become the

leading personalities of the Turkish cinema.

Pictures such as Lütfi Akad's KANUN NAMINA (IN THE NAME OF THE LAW/1952), a murder drama with realistic touches and reminiscences of Marcel Carné's LE JOUR SE LEVE, ÖLDÜREN ŞEHİR (KILLER CITY/1954), with Akad using again a drama of the big city to underline his personal views of the common man's way of life, BEYAZ MENDİL (THE WHITE HANDKERCHIEF/1955), based on a story by Yaşar Kemal, Orhon Arıburnu's SÜRGÜN (THE EXILE/1951), on the life and decadence of an exiled dignitary of the Sultan's court, Metin Erksan's first and controversial AŞIK VEYSEL'İN HAYATI (THE LIFE OF AŞIK VEYSEL/1952) on the life of a blind rural poet and the misery of his surroundings, again Erksan's epic DOKUZ DAĞIN EFESİ (THE FUGITIVE OF THE NINE MOUNTAINS/1958), Atif Yılmaz's YAŞAMAK HAKKIMDIR (I HAVE THE RIGHT TO LIVE/1958) or Memduh Ün's UÇ ARKADAŞ (THREE FRIENDS 1958) beginning, so to say, of a new "consciousness".

1960 is the year of GECELERİN ÖTESİ (BEYOND THE NIGHTS) where Metin Erksan shows the reactions and motivations of a small group of socially unstable people -be it as a result of bourgeois influences or subsequently to a lack of social orientation. The film is also indicative because, coming after Akad's former inquiries into the big city, it remains one of the first films to put the pressure on social classes considered not as a "dramatic group" but as an efficient

potentiality. This new foresight is also to be found also in such family melodramas such as Memduh Ün's KIRIK ÇANAKLAR (BROKEN DISHES/1960), Osman Seden's NAMUS UĞRUNA (FOR HONOR/1960) or Atif Yılmaz's SUÇLU (GUILTY/1960) and later in Ertem Göreç's OTOBÜS YOLCULARI (BUS PASSENGERS/1961).

In these films social classes -almost a "new" theme for the Turkish cinema- are now acting as motivations and the approach to their problems is more clear more courageous, and frank, even if as a whole the narrative theme remains somewhat conventional. The point is then to surpass dramatic conventions, already accepted by the moviegoers, and attain a social reality and credibility.

It is this reality that, for example, Metin Erksan searches in small Anatolian village with YILANLARIN ÖCÜ (THE VENGEANCE OF THE SERPENTS/1962), the story -adapted from Fakir Baykurt's novel- of a one-man fight against a predatory rural authority, and SUSUZ YAZ (THE DRY SUMMER/1963) -awarded a "Golden Bear" in Berlin 1964- where, from a short story by Necati Cumali, he clearly shows the problem of possession of both water and women.

The Turkish cinema of the 1960's, and further on of the 1970's, is becoming problematical -at least in the works of a small group of influential directors- while, as a whole, the yearly production is raising to unexpected heights (196 films in 1965, 229 in 1966) with popular items or

small budget action pictures or melodramas.

In villages, small or big towns it is the social problems that are now interesting the leading authors, and even the others. While Metin Erksan investigates Anatolia, Halit Refiğ, a former film critic who showed with his first film YASAK AŞK (FORBIDDEN LOVE/1960) a personal approach to film making and a sure visual and literary taste, gives his first mature work with ŞEHİRDEKİ YABANCI (STRANGER IN TOWN/1963) pointing out the impossibility, for a western educated engineer, to deal with the social conflicts of a land that has become foreign to him and to cope with traditions and aethical credos he has already forgotten.

The problem of integration is also used by Metin Erksan in his ACI HAYAT (THE BITTER LIFE/1963) where a love story mingles again with an ineffectual transition from one social status to another. Transplantation is also the main theme of Refiğ's subsequent GURBET KUŞLARI (BIRDS OF NOSTALGIA/1964) relating the dramatic story of a small town family unable to become integrated in the "turmoil" of a big city such as Istanbul.

At this point, and in relation with the aforementioned films, it will be useful to state that in most of these stories workers are being the inadapted heroes. Thus, working conditions in a coal mine are presented in ŞEHİRDEKİ YABANCI, while in ACI HAYAT it is again a worker, turned millionaire, who becomes the ineffi-

cient hero of the plot. GURBET KUŞLARI, then, presents a whole family involved in a process that exceeds its possibilities. Still the first film to deal directly with problems of the working classes is Ertem Göreç's KARANLIK-TA UYANANLAR (AWAKENERS IN THE DARKNESS/1965) followed by Duygu Sağıroğlu's BİTMEYEN YOL (THE UNENDING ROAD/1965). If, in the first one, the basis of the plot remains the defense of workers' rights and their struggle against invading foreign capital, in the second - more intellectual in tones and intentions - the emphasis is put on the miserable conditions of the peasants coming to the big cities in search of work.

It is through such films, that, in the 1960's, a revision plants its roots; it is thanks to these films that the Turkish film directors and authors are evolving their more national and actual themes; and it is also on such and similar material that director Halit Refiğ, in a tentative of reconsidering all the basical characteristics of the Turkish cinema, coins the formula "cinema of the people" and works out his personal considerations toward a truly "national" cinema.

The theoretical revision breaks in followed by several polemics in 1966 but it was just a year before that two more films had brought more material to the question: Halit Refiğ's HAREMDE DÖRT KADIN (FOUR WOMEN IN A HAREM/1965) from a script by Kemal Tahir and Halit Refiğ, and Metin Erksan's "film maudit", SEVMEK ZAMANI (TIME TO LOVE/1965).

Going back to the beginning of our century, Halit Refiğ explores in the closed world of an Ottoman General's "harem", not only the peculiar atmosphere but the general conditions of the declining Empire seen in all aspects (from moral to political and economical) through a very convenient microcosm. Without any generalization, the director traces a social and historical panorama with an authenticity and understanding hard to find in any other period film.

With Erksan's SEVMEK ZAMANI, instead, we are confronted with a film which is truly controversial not because it had been totally rejected by the industry - thus unable to reach the moviegoers - but of the way its director, in narrating a love story more close to dream than reality, succeeds in merging the more classical themes and figures of eastern popular love tales with a language attaining the best results in visual forms.

By the second half of the 1960's, the more direct tentatives toward a national cinema are to be found in films such as Lütfi Akad's HUDUTLARIN KANUNU (LAW OF THE FRONTIER/1966) and KIZIL-IRMAK-KARAKOYUN (RED RIVER-BLACK SHEEP/1967) - from a story by Nazım Hikmet - both having Yılmaz Güney in the leading part; Metin Erksan's KUYU (THE WELL/1968), Halit Refiğ's BİR TÜRK'E GÖNÜL VERDİM (I GAVE MY HEART TO A TURK/1969) and, even in a more formal way, Atıf Yılmaz's KÖROĞLU (1968) and KOZANOĞLU (1967) or Orhan Elmas's EZO GELİN (EZO THE BRIDE/1968).

It is furthermore indicative that all of the aforementioned films are dealing with rural communities. Even if this is indicative as a whole each film remains, logically, tied to the style and personal approach of its author. In this respect, if some of them are just dramatic tales taken out from a very rich folklorical heritage (KÖROĞLU, EZO GELİN), others are combining the same sources with a research into an earlier class conflict between land-owners and nomads (KIZILIRMAK-KARAKOYUN), or are putting the impact on problems peculiar to certain zones of Turkey (HUDUTLARIN KAÇUNU and smuggling in the frontier district of eastern Anatolia), others are developing a new outlook. So while Metin Erksan, in KUYU, is giving his very personal analysis of the condition of women and, by a large approach, his reflections on the relationship between men and women in Anatolia, Halit Refiğ brings to light a never before treated theme in relating the story of a christian western woman's integration into a small moslem Anatolian village (BİR TÜRK'E GÖNÜL VERDİM) and in giving an acute essay on the reasons and conditions of such an integration.

The end of the 1950's and the early and middle 1960's are also furnishing opportunities to some young directors who, at least in part, will give their best and more mature works some ten or more years later. Among them Feyzi Tuna (YASAK SOKAKLAR/FORBIDDEN STREETS, 1965), Zeki Ökten (ÖLÜM PAZARI/MARKET OF DEATH, 1963), Erdoğan Tokatlı (SON

KUŞLAR/THE LAST BIRDS, 1956).

And in the meantime, as an industry, the Turkish cinema is furnishing its audience with more and more films (225 in 1970, 266 in 1971, 298 in 1972), attaining an inflationistic tendency. If such a tendency is to cover almost all of the last ten years of the Turkish cinema, mostly following western trends (from thrillers to spy stories, from westerns to musical melodramas or soft-core erotic films) if cheap films are made by the dozens, soon to be forgotten, and some directors prefer to be involved in them -including some "promising", or so considered, young ones- the small group of dedicated authors go still on with new works, not only but some unexpected "surprises" are also coming out.

Between 1972 and 1975, Lütfi Akad, considered as the precursor of the modern Turkish cinema, is giving year after year some of his more mature films, dealing with peasant life, worker's problems and the transplantation from country to big towns. Among them, IRMAK (THE RIVER/ 1972) and the trilogy composed of GELİN (THE BRIDE/ 1973), DÜĞÜN (THE WEDDING/ 1974) and DİYET (1975) are considered as the more valuable if not the more valid.

While Atıf Yılmaz, following a very versatile career, seems more interested by a formal perfections and a wide variety of themes (classical comedies like YEDİ KOÇALI HÜRMÜZ/HÜRMÜZ WITH SEVEN HUSBANDS, 1971, poetical dramas like KAM-

BUR (THE HUNCHBACK, 1973), essays on the situation of women in the Turkish society, UTANÇ (SHAME, 1973), or further inquiries on rural life CEMO (1973), including some socio-economical tentatives, MAĞLUP EDİLMİYENLER (THE INVINCIBLE ONES, 1976), a former typically "commercial" director, Ertem Eğilmez, score some hits by cleverly mixing, without much authenticity, "rosy" social themes and efficient gags. If among the older ones, such as Memduh Ün or Osman Seden, nothing really interesting comes out - if we are to make an exception for Ün's somewhat heavy adaptation of Yaşar Kemal's novel AĞRI DAĞI EFSANESİ (THE LEGEND OF MOUNT ARARAT, 1976) - the middle generation, represented by names such as Feyzi Tuna, Şerif Gören and Zeki Ökten, gives more hopes in films such as Tuna's KIZGIN TOPRAK (THE GRAVE/1974), the story of a feud between a couple of poor peasant and a cruel land-owner, Gören's ENDİŞE (TROUBLE/1975) set among cotton workers, KÖPRÜ (THE BRIDGE/1976) and the violent but melodramatic İKİ ARKADAŞ (TWO FRIENDS/1976) or Ökten's ASKERİN DÖNÜŞÜ (THE RETURN OF THE SOLDIER/1975).

If the cinema, as any other art, is full of "surprises" such can be considered the two latest films of Süreyya Duru, a director of the early 1960's without, so far, any distinction. Both adapted from short stories by Bekir Yıldız BEDRANA (1974) and KARA ÇARŞAFLI GELİN (THE DARK VEILED BRIDE/1976) are two examples of a style the main aim of which remains naked reality and a sincere interest toward rural

life and its dramatic problems. Another surprise is also the directorial works, mostly DÖNÜŞ (THE RETURN/1973) and BODRUM HAKİMİ (THE JUDGE OF BODRUM/1976), of Türkan Şoray, Turkey's greatest female "star" turned director, showing a discreet feminine sensitivity.

In the same period, Halit Refiğ gives further "portraits of women", in FATMA BACI (1973) - where east and west clashes in a conflict of traditions and generations - and mostly in his own adaptation of Halide Edip Adıvar's VURUN KAHPEYE (DEATH TO THE WHORE/1973), culminating in AŞK-I MEMNU (1975), a period piece shot for TV adapted from a novel by Halit Ziya Uşaklıgil. As to Metin Erksan his change of style and intentions - from a programmatic realism to a psychological surrealism - is clearly evident first in a series of literary adaptations, from various authors, done for Television and then in İNTİKAM MELEĞİ-KADIN HAMLET (THE ANGEL OF VENGEANCE-THE FEMALE HAMLET/1976) where, in a modern setting, Shakespeare's tormented hero changes his sex but not his doubts.

The early 1970's sees also the rise of a new director, Yılmaz Güney a former assistant director and a very popular "star" in dozens of quickly made, cheap action pictures. After an interesting SEYYİT HAN (1968), a mixture of crude violence and pathos Yılmaz Güney gives with UMUT (HOPE/1970) the proof of an original talent with an eye, at least in this film, toward neo-realism. Political in intentions, at times direct and at times polished in style Yılmaz Güney -director,

actor, screen-writer and producer - opens a "case history" yet too soon to be properly closed, in the Turkish cinema exposing both his social views and his personal myths. From AĞIT (REQUIEM/1971) to ACI (PAIN/1971), to UMUTSUZLAR (THE HOPELESS ONES/1971) and to BABA (THE FATHER/1971) and ARKADAŞ (THE FRIEND/1974) - Güney shows, even if with a certain disorder, a different approach and a choice of themes which, even on the verge of the conventional (the love story between the ballet dancer and the gang leader in UMUTSUZLAR; the "western" type dramaturgy of ACI; the heavy melodrama in the second half of BABA), indicates above and beyond all formal influences, a visual fullness, a sensitivity and a controversial personality, with ARKADAŞ standing as a "manifesto" in its own kind.

Actually it is, of course much too early, at least from a strictly historical point of view, to already speak about a totally conscious "renaissance" even if new hopes, if not new forces, are emerging. The last two years have insofar almost cumulated with several films which are to be considered, in a broad sense, as a testimony of a realistic approach to plots intentions if not language.

If SÜRÜ (THE HERD/1978) directed by Zeki Ökten from a script by Yılmaz Güney is somewhat a "summit" - and the Locarno award is enough to prove it - the epic consciousness of the film as well as its documentary approach can be noted, with the requested variants, in Erden Kıral's KANAL (THE

CANAL/1978), Yavuz Özkan's MADEN (THE MINE/1978) or even, at least judging it for his intentions, Korhan Yurtsever's FIRAT'IN CİNLERİ (THE DEMONS OF EUPHRATES/1977).

It is interesting to note that out of the three mentioned directors two (Erden Kıral and Korhan Yurtsever) have signed their first film and that all three of them have chosen to be their own producers. At this stage it will be premature to see in their position the start of a new policy although their works are indeed the results of a different line of film making.

Obviously if the youngest generation is moving, this or that way, the middle one does not remain inactive. Thus Atif Yılmaz's SELVİ BOYLUM, AL YAZMALIM (THE RED SCARF/1978) or Halit Refiğ's YAŞAM KAVGASI (STRUGGLE FOR LIFE/1978) are logical continuation of past achievements. Moreover and in an epoch of crisis one cannot ask more than what can be possibly done or practically achieved. Even the taste of a comedy such as KIBAR FEYZO (POLITE FEYZO/Atif Yılmaz, 1978) or the tone of a social satire such as ALTIN ŞEHİR (THE GOLDEN CITY/Orhan Aksoy, 1978) are to be considered more than wellcome.

A contemporary history is on the making and, as usual, all conclusions can only lack the necessary "time dimension" able to give them the necessary historicity.

SIGMUND WEINBERG

Romanya'da doğdu. Pathé Şirketi'nin temsilcisi olarak Türkiye'ye gelen Weinberg, 1915'te Merkez Ordu Sinema Dairesi kurulunca müdürlüğe getirildi. Savaşın başlamasıyla bu görevinden alındı. 1916'da, iki yıl sonra Fuat Uzkınay tarafından tamamlanan ilk konulu Türk filmi, HİMMET AĞA'NIN İZDİVACI'nın çekimine başladı ve aynı yıl Türkiye'den ayrıldı.

Born in Romania. Came to Turkey as representative of the Pathé Company. He was appointed as director of the Central Army Film Department in 1915. He was dismissed from this position when the war started. Began shooting the first feature Turkish film, HİMMET AĞA'NIN İZDİVACI (HİMMET AGHA'S MARRIAGE), in 1916. The film was completed by Fuat Uzkınay two years later. Left Turkey the same year.

FUAT UZKINAY

NURULLAH TILGEN, FUAT UZKINAY

1888'de İstanbul'da doğdu. İstanbul Darülfünun'unun fizik kimya bölümünde okudu. İstanbul Sultanisi'nde Dahiliye memurluğu yaptığı sıralarda yurdumuzda sinema faaliyetleri gösteren Sigmund Weinberg'den film göstericisinin çalışma biçimini ve Sacha Yapımevinin adamlarından da alıcıyı kullanmasını öğrenen Uzkınay, ilk filmini 1914'te çekti.

İlk Türk sinemacısı sayılan Uzkınay, Merkez Ordu Film Dairesi'nde müdür yardımcılığı, müdürlük, Ordu Film Çekme Merkezi'nde laboratuvar Grup Amirliği gibi görevlerde bulundu. 1956'da öldü.

Born Istanbul, 1888. Died

1956. The first cineaste of Turkey. Studied physics and chemistry. Learned operation of camera from operators of Sacha Production Company. Directed first film in 1914. Worked as assistant director and later director of Central Army Film Department and as director of laboratory of Army Film Making Center.

AYASTEFANOS'TAKİ RUS ABİDESİ
THE RUSSIAN MONUMENT IN AYASTEFANOS

SULTANAHMET MİTINGİ
(Belgesel film, 1919)
THE SULTANAHMET MEETING
(Documentary)

Avusturya Ordu Film Merkezinden iki Avusturyalı su bay Enver Paşa'ya Haydarpaşa Garında kamera gösteriyorlar.

Two Austrian officers from the Austrian Army Film Center are showing a camera to Enver Pasha.

SEDAT SİMAVİ

1896'da İstanbul'da doğdu. Galatasaray Lisesi'nde okudu. 1917'de 'Müdafaa-i Milliye Cemiyeti' adına iki film yaptı: PENÇE, CASUS. 1918'de çekmeye başladığı Alemdar Vak'ası yahut Sultan Selim-i Salis, yarıda kaldı. Bir oyunu Talât Artemel tarafından filme alındı (HÜRRİYET APARTMANI, 1946). Sanatçının 'SESLİ-SESSİZ SİNEMA' adlı bir de sinema kitabı vardır. Simavi 1953'de öldü.

Born Istanbul, 1896. Died 1953. Studied at Galatasaray Lycée. Directed two films in 1917: PENÇE (THE CLAW) and CASUS (THE SPY). ALEMDAR VAK'ASI or SULTAN SELİM-İ SALİS (THE ALEMDAR EVENT or SULTAN SELİM III), which he began shooting in 1918, was left incomplete. One of his plays was filmed by Talat Artemel (HÜRRİYET APARTMANI-LIBERTY FLATS), in 1946. Has also published a book on cinema, SESLİ-SESSİZ SİNEMA (SOUND AND SILENT CINEMA).

AHMET FEHİM

1857'de İstanbul'da doğdu. Hayatını kazanmak için bir süre tornacılık yaptı, sonra bu işi bırakıp tiyatroya girdi. Çeşitli topluluklarda ve Ahmet Vefik Paşa'nın yanında görev aldı. 1930'da öldü. Türk tiyatrosu ilk döneminin en önemli kişilerin -

dendir. Malûl Gaziler Cemiyeti adına iki film yönetti. 1919: MÜREBBİYE, BİNNAZ (Bazı bölümler Fazlı Necip tarafından çekilmiştir).

Born Istanbul, 1857. Died 1930. Worked as lathe operator. Later entered theater. Worked with Ahmet Vefik Paşa and various theater groups. One of the most important personages of the early Turkish Theater. Directed two films: (1919) MÜREBBİYE (GOVERNESS), BİNNAZ (this film partly directed by Fazlı Necip).

BİNNAZ
1919
Yön: Ahmet Fehim
Oyn: Mlle. Blanche

BİNNAZ
1919
Yön: Ahmet Fehim

MÜREBBİYE
THE GOVERNESS, 1919
Yön: Ahmet Fehim
Oyn: Madam Kalitea

CELAL ESAT ARSEVEN

1875'te İstanbul'da doğdu. 1971 yılında öldü. Sanayi -i Nefise Mektebi'nin Resim Bölümünü ve Harbiye'yi bitirdi. Yüksek memuriyetlerde çalıştı. Milletvekilliği yaptı. Oyun yazmış ve operetler bestelemiştir. 1919 yılında Almanya'da DIE TOTE WACHT (KORUYAN ÖLÜ) adlı bir film yönetti.

Born Istanbul, 1875. Died 1971. Graduated from the Academy of Fine Arts, Istanbul and the Military Academy. Has been at high beurocra-

tic positions and elected to the parliament twice. Wrote plays and composed operettes. Directed DIE TOTE WACHT in Germany.

KORUYAN ÖLÜ
DIE TOTE WACHT, 1918
Yön: Celal Esat Arseven
(Film Almanya'da Alman oyuncularla çekilmiştir)
The film was shot in Germany with German players

KORUYAN ÖLÜ
DIE TOTE WACHT, 1918
Yön: Celal Esat Arseven
Oyn: Liesl Bertram

KORUYAN ÖLÜ
DIE TOTE WACHT, 1918
Yön: Celal Esat Arseven
Oyn: (soldan ikinci) Lya Ley

MUHSİN ERTUĞRUL

1892'de İstanbul'da doğdu. 1979 yılında İzmir'de öldü. 'Mercan İdadisi'nde okudu. 1908'de ilk defa sahneye çıktı. Tiyatro üzerine incelemeler yapmak için 1911 ve 1913'te Paris'e, 1916'da Berlin'e gitti. Berlin'de birkaç filmde oyuncu olarak yer aldı. Daha sonra Berlin'e ikinci gidişinde (1918) yönetmen olarak birkaç film (KARA LALE, ŞEYTANA TAPANLAR 1919 ve SAMSON/1920) çevirdi. 1921'de yurda dönen Ertuğrul, 1922'de Türkiye'de ilk filmi çekti. 1924'te Stockholm'e ve 1925'te S.S.C.B.'ye gitti. Orada tiyatro incelemelerinde bulundu ve yönetmen olarak Rusya'da birkaç film yaptı (TAMILLA, BEŞ DAKİKA, SPARTAKÜS/1926-27). Yurda dönüşünde tiyatro çalışmalarına ağırlık verdi. 1931'de ilk sesli Türk filmi olan İSTANBUL SOKAKLARIN DA'yı, 1953'te de ilk renkli Türk filmi olan HALICI KIZ'ı çevirdi. Bu filminden sonra sinemadan ayrıldı. Filmlerinin çoğunda oyuncu ve senaryocu olarak da çalışmıştır.

Born Istanbul, 1892. Died İzmir 1979. Studied at Mercan İdadisi. Studied theater in Paris 1911 - 1913. In 1914 staged his first play at Darülbedayi. Sojourned in Berlin in 1916 to further his studies of the theater. Acted in various films there. Revisited Berlin in 1918. Directed four films there. Directed first film in Turkey in 1922. Went to Stockholm in 1924, to the Soviet Union in 1925. Worked at Goskino studios. Directed films there. Worked mostly on theater after returning to Turkey. Left film business after 1953. Also worked as actor and script writer in most of his films.

ATEŞTEN GÖMLEK
SHIRT OF FIRE, 1923

Yön: Muhsin Ertuğrul
Oyn: (solda) Muhsin Ertuğrul

ATEŞTEN GÖMLEK
SHIRT OF FIRE, 1923

Yön: Muhsin Ertuğrul
Oyn: Muhsin Ertuğrul

ATEŞTEN GÖMLEK filminin çekimi sırasında
Shooting of SHIRT OF FIRE

NEYYİRE NEYİR
İlk kadın sinema oyuncusu
The First Turkish actress

KIZKULESİNDE BİR FACİA
A TRAGEDY AT KIZKULE, 1923
Yön: Muhsin Ertuğrul

LEBLEBİCİ HORHOR

1923

Yön:Muhsin Ertuğrul

LEBLEBİCİ HORHOR

1923

Yön:Muhsin Ertuğrul

LEBLEBİCİ HORHOR filminin çekimi (solda) Cezmi Ar, Muhsin Ertuğrul

Shooting of LEBLEBİCİ HORHOR

SÖZDE KIZLAR

THE SO-CALLED, 1924

Yön:Muhsin Ertuğrul

İSTANBUL SOKAKLARINDA
IN THE STREETS OF ISTANBUL

1931

Yön:Muhsin Ertuğrul

Oyn:(soldan sağa) Talat Artemel, Rahmi

BİR MİLLET UYANIYOR

A NATION AWAKENS, 1932

Yön:Muhsin Ertuğrul

Oyn:Atıf Kaptan, Ercüment Behzat Lav

CİCİ BERBER

THE SWEET BARBER, 1933

Yön:Muhsin Ertuğrul

KARIM BENİ ALDATIRSA
IF MY WIFE TAKES A LOVER
1933
Yön:Muhsin Ertuğrul

ŞEHVET KURBANI
VICTIM OF LUST, 1940
Yön:Muhsin Ertuğrul
Oyn:Muhsin Ertuğrul, Cahide Sonku

AYSEL BATAKLI DAMIN KIZI
THE GIRL OF THE MARSHY ROOF
1935
Yön:Muhsin Ertuğrul
Oyn:(soldan sağa)Cahide Sonku, Sait Köknar, Müfit Kiper

AKASYA PALAS (1940) filmi -
nin çekimi sırasında
(soldan sağa, oturanlar) Vasfi Rıza Zobu, Osman İpekçi ,
(soldan dördüncü) Cezmi Ar,
Necdet Mahfi Ayrıl, Nahit Bilge, Hazım Körmükçü, Mümtaz Ener (soldan sağa, ayakta-
kiler) Muhsin Ertuğrul, Cahide Sonku, (en sonda) Sait Köknar
Shooting of AKASYA PALAS

AYNARÖZ KADISI
THE JUDGE OF AYNARÖZ, 1938
Yön:Muhsin Ertuğrul
Oyn:(solda) Hazım Körmükçü,
İ. Galip Arcan

KAHVECİ GÜZELİ
THE BEAUTIFUL COFFEE SELLER
1941
Yön:Muhsin Ertuğrul
Oyn:(soldan sağa) Hazım Körmükçü, Nevin Seval, Münir Nurettin Selçuk

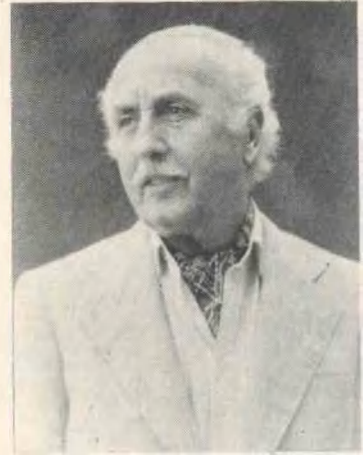

KIZILIRMAK-KARAKOYUN
RED RIVER-BLACK SHEEP, 1947
Yön:Muhsin Ertuğrul
Oyn:Nevin Seval,Hadi Hün

KIZILIRMAK-KARAKOYUN
RED RIVER-BLACK SHEEP, 1947
Yön:Muhsin Ertuğrul
Oyn:Nevin Seval,Hadi Hün

FARUK KENÇ

1910'da İstanbul'da doğdu. Orta öğreniminden sonra Ha-Ka Film Stüdyosu'nda çalışmaya başladı. Bir ara Almanya'ya giderek fotoğrafçılık ve film öğrenimi yaptı. Bu konuda bir süre Fransa'da incelemelerde bulundu. 1938'de yurda dönen Kenç, 1939'da ilk filmini yönetti. 1944'de kendi yapımevi olan İstanbul Film'i kurdu.

Born İstanbul ,1910. After lycée education started working in Ha-Ka Film Studios. Later studied photography and cinema in Germany. Made studies in France . Returned to Turkey in 1938. Directed first film in 1939 Founded İstanbul Film Company in 1944.

ÖLMEYEN AŞK

IMMORTAL LOVE, 1959

Yön: Faruk Kenç

Oyn: Marie Vincent, Efkan Efekan

YILMAZ ALI

1940

Yön: Faruk Kenç

Oyn: (soldan sağa) Mümtaz Ener, Refik Kemal Arduman, Tevfik İnci

KIVIRCIK PAŞA (Yön: Faruk Kenç 1940) filminin çekimi sırasında. Kıvırcık Paşa rolünde Sait Köknar, Abdülhamit rolünde Refik Kemal Arduman, (yanında Sacide Keskin, (sağdan üçüncü, oturan) Faruk Kenç
Shooting of KIVIRCIK PASHA

ŞADAN KAMİL

1917'de İstanbul'da doğdu. Avusturya Lisesi'ni bitirdi. Almanya'da fotoğrafçılık öğrenimi gördü. Yurt dışında çeşitli stüdyolarda teknik incelemelerde bulundu. 1943'de Türkiye'ye döndü ve aynı yıl ilk filmini yönetti.

Born İstanbul, 1917. Graduated from Austrian Lycée. Studied photography in Germany. Has made technical studies in various laboratories. Returned to Turkey in 1943 and directed first film the same year.

DUDAKTAN KALBE

FROM THE LIPS TO THE HEART
1951

Yön: Şadan Kamil

Oyn: Muzaffer Tema

İKİ SÜNGÜ ARASINDA

BETWEEN TWO BAYONETS, 1952

Yön: Şadan Kamil

Oyn: Hümaşah Hiçan

KAÇAK

THE FUGITIVE, 1954

Yön: Şadan Kamil

Oyn: (soldan sağa) Sezer Sezin
Turan Seyfioğlu, Necla İz,
Hasan Ceylan

BAHA GELENBEVİ

1907'de İstanbul'da doğdu. Fransa'da Tarım Yüksek Okulu'nu bitirdi. Öğrenimi sırasında Paris'te sinemanın çeşitli dallarında çalıştı. Görüntü yönetmenliği ve yönetmen yardımcılıkları yaptı. 1939'da yurda dönen Gelenbevi, görüntü yönetmenliği yaparak (DERTLİ PINAR (1943) Faruk Kenç) sinemaya girdi. İlk filmini 1944'de yönetti. Amatör arkeolog ve fotoğraf sanatçısıdır.

Born Istanbul, 1907. Graduated from Faculty of Agriculture in France. As a University student worked in various branches of cinema,

took part as assistant cameraman and assistant director. Returned to Turkey in 1939. Entered films in 1943 as assistant cameraman in Faruk Kenç's DERTLİ PINAR (SORROWFUL SPRING). Directed first film in 1944. He is an amateur archeologist and photographer.

DENİZ KIZI

MERMAID, 1944

Yön: Baha Gelenbevi

Oyn: Nezihe Becerikli

BARBAROS HAYRETTİN PAŞA

1951

Yön: Baha Gelenbevi

Oyn: Cüneyt Gökçer

BOŞ BEŞİK

THE EMPTY CRADLE, 1952

Yön: Baha Gelenbevi

Oyn: Muhterem Nur, Bülent Ufuk

TURGUT DEMİRACI

1920'de Sivas'ta doğdu.Orta öğrenimden sonra Tarım Mühendisliği okumak için Amerika'ya gitti.Southern California Üniversitesi Sine-macılık kolunu bitirdi. İki yıl Hollywood'da kaldı.1945 te And Film'i kurarak sine-maya başladı. İlk filmini 1946 yılında yönetti.

Born Sivas,1920.After Lyceé went to the United States to study agricultural engineering.Graduated from cinema school of the University of Southern California. Spent two years in Hollywood.In 1945 founded own production company AND Film Directed first film in 1946

BİR DAĞ MASALI
A MOUNTAIN TALE,1946-47
Yön:Turgut Demirağ
Oyn:Sami Ayanoğlu

FATO YA İSTİKLAL YA ÖLÜM
INDEPENDENCE OR DEATH,1951
Yön:Turgut Demirağ
Oyn:(soldan sağa)Kadri Eroğan,Muzaffer Tema,Oya Sensev

FATO, YA İSTİKLAL YA ÖLÜM | filmi nin çekimi (Turgut Demirağ, Mehmet Muhtar, Kadri Eroğan, Orhon Arıburnu, Orhan Atadeniz)
Shooting of INDEPENDENCE OR DEATH

KARASU, 1958
Turgut Demirağ

CUMBADAN RUMBAYA
TRANSITION, 1961
Yön: Turgut Demirağ
Oyn: Çolpan İlhan

AYRI DÜNYALAR
SEPERATE WORLDS, 1969
Yön: Turgut Demirağ
Oyn: Erol Taş

LÜTFİ Ö. AKAD

1916'da İstanbul'da doğdu. Jeanne D'arc Fransız Okulu ve Galatasaray Lisesi'nde okudu. İstanbul Yüksek İktisat ve Ticaret Okulu Maliye Bölümünü bitirdi. 1946'da sinema ve tiyatro konusunda yazılar yayımladı. Sinemaya Şema Film'de yapım yönetmenliği yaparak girdi. Seyfi Havaeri'nin çevirdiği DAMGA (1948) nın eksik kalan bazı sahnelerini çekerek yönetmenliğe başladı. İlk filmi 1948'de yönetti. Üç yıldan beri DGSA Sinema Televizyon Enstitüsü'nde öğretim üyeliğini sürdürmektedir.

Born Istanbul 1916. Studied at Jeanne D'arc French School, Galatasaray Lyceé, graduated from the School of Economy and Commerce, Istanbul. In 1946 wrote articles on cinema and theater. In 1947 entered films as production manager at Şema Film Company. In 1948 started directing, completing Seyfi Havaeri's DAMGA (THE BRAND). Has Been teaching at the Cinema and TV Institute, Istanbul, since 1976.

VURUN KAHPEYE
DEATH TO THE WHORE, 1949
Yön:Lütfi Ö.Akad
Oyn:Sezer Sezin

LÜKÜS HAYAT
EASY LIFE, 1950
Yön:Lütfi Ö.Akad

KANUN NAMINA
IN THE NAME OF THE LAW, 1952
Yön:Lütfi Ö.Akad
Oyn:(soldan sağa)Muzaffer Tema, Gülistan Güzey, Ayhan Işık

ALTI ÖLÜ VAR
SIX ARE DEAD, 1953
Yön:Lütfi Ö.Akad
Oyn:Cahit Irgat, Nevin Avpar

VAHŞİ BİR KIZ SEVDİM
I LOVED A SAVAGE GIRL, 1954
Yön:Lütfi Ö.Akad
Oyn:Altan Karındaş, Ayhan Işık

ÖLDÜREN ŞEHİR
KILLER CITY, 1954
Yön:Lütfi Ö.Akad
Oyn:Pola Morelli, Turan Seyfioğlu

BEYAZ MENDİL
THE WHITE HANDKERCHIEF, 1955
Yön: Lütfi Ö. Akad
Oyn: Fikret Hakan, Ruth Elizabeth

ÜÇ TEKERLEKLİ BİSİKLET
BICYCLE WITH THREE WHEELS,
1962
Yön: Lütfi Ö. Akad
Oyn: (soldan sağa) Ayhan Işık,
Sezer Sezin, Senih Orkan

KIZILIRMAK-KARAKOYUN
RED RIVER-BLACK SHEEP, 1967
Yön: Lütfi Ö. Akad
Oyn: Yılmaz Güney

KIZILIRMAK-KARAKOYUN
RED RIVER-BLACK SHEEP, 1967
Yön: Lütfi Ö. Akad
Oyn: Nilüfer Koçyiğit, Yılmaz Güney

HUDUTLARIN KANUNU
THE LAW OF THE FRONTIER, 1967
Yön: Lütfi Ö. Akad
Oyn: Yılmaz Güney

HUDUTLARIN KANUNU
THE LAW OF THE FRONTIER, 1967
Yön: Lütfi Ö. Akad
Oyn: Yılmaz Güney

VESİKALI YARIM
MY LICENCED BELOVED, 1968
Yön:Lütfi Ö.Akad
Oyn:İzzet Günay, Türkan Şoray

DÜÇÜN
THE WEDDING, 1973
Yön:Lütfi Ö.Akad
Oyn:(arka sıra soldan sağa)
Erol Günaydın, Turgut Boralı
Hülya Koçyiğit, Kamuran Us -
luer, (önde soldan ikinci)
Günay Güner

GELİN
THE BRIDE, 1973
Yön:Lütfi Ö.Akad
Oyn:(soldan sağa)Aliye Rona,
Nazan Adalı, Hülya Koçyiğit

GÖKÇE ÇİÇEK
1973
Yön:Lütfi Ö.Akad
Oyn:Hülya Koçyiğit

DİYET
A BLOOD MONEY, 1974
Yön:Lütfi Ö.Akad
Oyn:Hülya Koçyiğit

ORHON M. ARIBURNU

1918'de Eskişehir'de doğdu. Orta öğrenimini Anadolu'da tamamladıktan sonra İstanbul Hukuk ve Edebiyat Fakültesi telerinde okudu. Sinemaya 1945'te oyuncu olarak (GENÇLİK GÜNAHI) başladı ve 1951'da ilk filmini yönetti.

Born Eskişehir, 1918. Graduated from an Anatolian Lycée. Studied law and literature in Istanbul. In 1945 entered films as actor in GENÇLİK GÜNAHI (SIN OF YOUTH). Directed first film in 1951.

SÜRGÜN
THE EXILE, 1951
Yön: Orhon Arıburnu
Oyn: Orhon Arıburnu

SÜRGÜN
THE EXILE, 1951
Yön: Orhon Arıburnu
Oyn: Orhon Arıburnu, Nedret Güvenç

KANLI PARA
THE BLOODY MONEY, 1953
Yön: Orhon Arıburnu
Oyn: Nedret Güvenç, Ayhan Işık

ATIF YILMAZ BATIBEKİ

1925'te Mersin'de doğdu. Orta öğreniminden sonra İstanbul Hukuk Fakültesi, Güzel Sanatlar Akademisi Resim Bölümü'nde okudu. 1950'de yönetmen yardımcılığı ile (Semih Evin'in ALLAH KERİM filminde) sinemaya girdi. 1951'de KANLI FERYAT'la yönetmenliğe başladı. Bir ara senaryo yazarlığı da yapan Batıbeki, filimlerinin çoğunun senaryo çalışmalarına katıldı.

Born Mersin, 1925. Studied at Faculty of Law, University of Istanbul and State Academy of Fine Arts. Entered films in 1950 as assistant director to Semih Evin in ALLAH KERİM-GOD IS GRACIOUS. Directed first film in 1951. Also worked as script writer. Participated in writing scripts of most of his own films.

GELİNİN MURADI

1957

Yön: Atif Yılmaz Batıbeki

Oyn: Pervin Par, Fikret Hakan

ALAGEYİK

THE DEER, 1959

Yön: Atif Yılmaz Batıbeki

Oyn: Yılmaz Güney

KEŞANLI ALİ DESTANI

LEGEND OF ALİ FROM KEŞAN

1964

Yön: Atif Yılmaz Batıbeki

Oyn: (soldan dördüncü) Sami

Hazinses, Danyal Topatan,

Faik Coşkun, (arkada) Fikret

Hakan

ERKEK ALİ
THE HE-MAN ALİ, 1964
Yön: Atıf Yılmaz Batıbeki
Oyn: Eşref Kolçak

KOZANOĞLU 1967
Yön: Atıf Yılmaz Batıbeki
Oyn: Tuncer Necmioğlu, Yılmaz Güney

PEMBE KADIN
1966
Yön: Atıf Yılmaz Batıbeki
Oyn: Sami Ayanoglu, Yıldız Kenter

ZEYNO
1970
Yön: Atıf Yılmaz Batıbeki
Oyn: Hülya Koçyiğit, Yılmaz Güney

AH GÜZEL İSTANBUL
ALAS BEAUTIFUL İSTANBUL, 1966
Yön: Atıf Yılmaz Batıbeki
Oyn: Ayla Algan, Sadri Alışık

CEMO
1972
Yön: Atıf Yılmaz Batıbeki
Oyn: Türkan Şoray, Fikret Hakan

KAMBUR
THE HUNCHBACK, 1973
Yön:Atif Yılmaz Batıbeki
Oyn:Fatma Girik

DELÎ YUSUF
CRAZY YUSUF, 1976
Yön:Atif Yılmaz Batıbeki
Oyn:Cüneyt Arkın,Rukiye
Göreç

MEVLANA
1973
Yön:Atif Yılmaz Batıbeki
Oyn:Cüneyt Gökçer,Kerim
Afşar

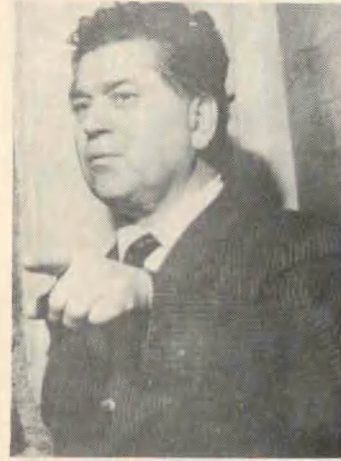

SELVİ BOYLUM-AL YAZMALIM
THE RED SCARF, 1978
Yön:Atif Yılmaz Batıbeki
Oyn:Kadir İnanır,Türkan Şoray

KUMA
THE SECOND WIFE, 1974
Yön:Atif Yılmaz Batıbeki
Oyn:Fatma Girik

MUHARREM GÜRSSES

1915'de Amasya'da doğdu. İstanbul Öğretmen Okulu'ndaki öğrenimini yarıda bırakarak Şehir Tiyatrosu'na girdi. Çeşitli tiyatro toplulukların da çalıştı. 'Köroğlu' adlı oyunundan yaptığı senaryo, Refik Kemal Arduman tarafından filme alınırken (1945), aynı filmde yönetmen yardımcılığı yaparak sinemaya başladı. İlk filmini 1952'de yönetti. Filimlerinin hepsinin senaryolarını kendisi yazan Gürses, başka yönetmenler için de senaryo çalışmalarını yaptı. Oyuncu olarak da pek çok filmde yer aldı.

Born Amasya, 1915. Left Teacher's Training School and entered City Theater. The script adaptation he made from the play KÖROĞLU was filmed by Refik Kemal Arduman in 1945. He worked as assistant director in this film. Directed first film in 1952. Also script writer and actor. Wrote scripts of all his films.

BEKLELEN BOMBA

THE EXPECTED BOMB, 1959

Yön: Muharrem Gürses

Oyn: (sağda) Muharrem Gürses

BEKLELEN BOMBA

THE EXPECTED BOMB, 1959

Yön: Muharrem Gürses

Oyn: (ayaktakiler) Mehmet Özerkit, Neriman Köksal

METİN ERKSAN

1929'da Çanakkale'de doğdu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi mezunudur. Üniversite'ye devam ederken sinema konusunda yazılar yayımladı.

1950'de Atlas Film için yazdığı 'Binnaz' senaryosu ile sinemaya girdi.

1952'de AŞIK VEYSEL'İN HAYATI adlı filmi çekerek yönetmenliğe başladı. Yönetmenliğini yaptığı filimlerin bir çoğunun senaryosunu da kendisi yazmıştır.

Born Çanakkale, 1929. Graduated from Faculty of Literature, Department of History of Art, University of Istanbul. During school years wrote articles on cinema. Entered films as script writer (wrote the script of BİN NAZ for Atlas Film) in 1950. In 1952 directed first film AŞIK VEYSEL'İN HAYATI (LIFE OF MINSTREL VEYSEL). Wrote scripts of most of his films.

AŞIK VEYSEL'İN HAYATI
LIFE OF AŞIK VEYSEL, 1952
Yön: Metin Erksan
Oyn: Ali İzzet Özkan, Erhan

DOKUZ DAĞIN EFESİ
THE FUGITIVE OF THE NINE
MOUNTAINS, 1958
Yön: Metin Erksan
Oyn: Fikret Hakan, Kadir Savun

DOKUZ DAĞIN EFESİ
THE FUGITIVE OF THE NINE
MOUNTAINS, 1958
Yön: Metin Erksan
Oyn: (soldan sağa) Erol Taş,
Üsküdarlı Arap Yaşar, Fikret
Hakan, Kadir Savun

GECELERİN ÖTESİ

BEYOND THE NIGHTS, 1960

Yön:Metin Erksan

Oyn:(soldan sağa) Erol Taş,
Kadir Savun, Metin Ersoy, Sup-
hi Kaner, Ziya Metin

YILANLARIN ÖCÜ

THE VENGEANCE OF THE SERPENTS

1962

Yön:Metin Erksan

Oyn:Fikret Hakan, Nurhan Nur,
Aliye Rona

YILANLARIN ÖCÜ

THE VENGEANCE OF THE SERPENTS

1962

Yön:Metin Erksan

Oyn:Erol Taş, Fikret Hakan

SUSUZ YAZ

THE DRY SUMMER, 1963

Yön:Metin Erksan

Oyn:Erol Taş

SUSUZ YAZ
THE DRY SUMMER, 1963
Yön:Metin Erksan
Oyn:Ulvi Doğan, Erol Taş

SUSUZ YAZ
THE DRY SUMMER, 1963
Yön:Metin Erksan
Oyn:(soldan üçüncü)Hakkı Haktan, Erol Taş, Ulvi Doğan

ACI HAYAT
THE BITTER LIFE, 1963
Yön:Metin Erksan
Oyn:Ayhan Işık, Türkan Şoray

SUÇLULAR ARAMIZDA
THE GUILTY ARE AMONG US, 1964
Yön:Metin Erksan
Oyn:Ekrem Bora

SEVMEK ZAMANI
A TIME TO LOVE, 1966
Yön:Metin Erksan
Oyn:Sema Özcan

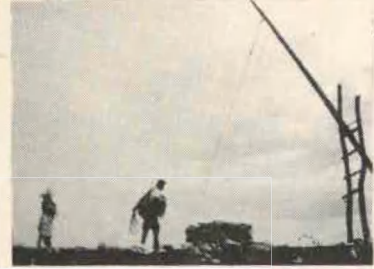
SEVMEK ZAMANI
A TIME TO LOVE, 1966
Yön:Metin Erksan
Oyn:Müşfik Kenter, Sema Özcan

ÖLMEYEN AŞK
IMMORTAL LOVE, 1966
Yön:Metin Erksan
Oyn:Kartal Tibet, Nilüfer
Koçyiğit

KUYU
THE WELL, 1968
Yön:Metin Erksan
Oyn:Nil Göncü, Hayati Hamza-
oğlu

KUYU
THE WELL, 1968
Yön:Metin Erksan
Oyn:Nil Göncü, Hayati Hamza-
oğlu

MÜTHİŞ BİR TREN
DREADFUL TRAIN, 1975
Yön:Metin Erksan
Oyn:(soldan sağa)Ahmet Er-
han, Zerrin Arbaş, Mete Işık

SAZLIK
WET LAND, 1975
Yön:Metin Erksan
Oyn:Orçun Sonat, Nazan Adalı

HANENDE MELEK
THE SINGING ANGEL, 1975
Yön:Metin Erksan
Oyn: Mete Sezer, Seçil Heper

BİR İNTİHAR
A SUICIDE, 1975
Yön:Metin Erksan
Oyn:Can Gürzap

OSMAN SEDEN

1924'de İstanbul'da doğdu. Orta öğrenimini Alman Lisesi'nde yaptı. İstanbul Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Kemal Film'in kurucularından Kemal Seden'in oğlu olan Osman Seden, sinemaya babasının şirketinde yabancı filmlerin konuşmalarını tercüme ederek girdi. Kemal Film, 1951'de yeniden yapımcılığa geçince, Seden de senaryo yazarlığına ve yapımcılığa başladı. İlk filmini 1955'de yönetti.

Born İstanbul 1924. Graduated from German Lycée; and Faculty of Law, University of İstanbul. Son of Kemal Seden founder of Kemal Film. Entered films translating dialogue lists of foreign films when in 1951 Kemal Film started producing films, he worked as producer and script writer. Directed first film in 1955.

DÜŞMAN YOLLARI KESTİ
THE ENEMY HAS CUT THE ROADS
1959

Yön: Osman Seden
Oyn: (soldan sağa) Sadri Alışık, Nurhan Nur, Eşref Kolçak
Osman Türkoğlu

ÇALIKUŞU
1966

Yön: Osman Seden
Oyn: (solda) Aliye Rona, Türkan Şoray

SEFİLLER
THE MISERABLE ONES, 1967
Yön: Osman Seden

MEMDUH ÜN

1920 yılında İstanbul'da doğdu. Dört yıl Tıp Fakültesinde okudu. 1940-42 yılları arasında Beşiktaş futbol takımında oynadı. Sinemaya oyunculuk yaparak (DAMGA, 1948 Seyfi Havaeri) başladı. 1951 yılında A. Alyanak'la birlik te kurduğu Yakut Film'de yapımcılık ve çeşitli filmlerde oyunculuk yaptı. İlk filmini 1954 yılında yönetti. 1960'ta kendi yapımevi olan Uğur Film'i kurdu.

Born Istanbul, 1920. Studied four years at Faculty of Medicine, University of Istanbul. Between 1940-42 played professional soccer for Beşiktaş Team. Entered films in 1948 as actor in Seyfi Havaeri's DAMGA (THE BRAND). Founded Yakut Film Company in 1951 in cooperation with Arşavir Alyanak. Produced films and worked as actor. Directed first film in 1954. Founded Uğur Film Company in 1960.

ÜÇ ARKADAŞ
THE THREE FRIENDS, 1958
Yön: Memduh Ün
Oyn: Fikret Hakan

ÜÇ ARKADAŞ
THE THREE FRIENDS, 1958
Yön: Memduh Ün
Oyn: (Soldan sağa) Fikret Hakan, Muhterem Nur, Semih Sezerli

AYŞECİK
1960
Yön: Memduh Ün
Oyn: Zeynep Değirmencioğlu

KIRIK ÇANAKLAR
THE BROKEN DISHES, 1961
Yön: Memduh Ün
Oyn: Rüya Gümüştata, Salih Tözan

AĞAÇLAR AYAKTA ÖLÜR
THE TREES REMAIN STANDING
AS THEY DIE, 1964
Yön: Memduh Ün
Oyn: (Soldan sağa) Semra Sar, Yıldız Kenter, Hulusi Kentmen, İzzet Günay

KANUN KARŞISINDA
IN VIEW OF LAW, 1964
Yön: Memduh Ün
Oyn: Ayhan Işık, Reha Yurdakul, Ahmet Kostarika

NAMUSUM İÇİN
FOR MY HONOR, 1965
Yön: Memduh Ün
Oyn: Ayhan Işık, Baki Tamer

KARA PEÇE
THE BLACK VEIL, 1970
Yön: Memduh Ün
Oyn: Fatma Girik, Tugay Tok-
söz

ÜÇ ARKADAŞ
THE THREE FRIENDS, 1971
Yön: Memduh Ün
Oyn: (Soldan sağa) Hülya Koç-
yiğit, Halit Akçatepe, Kadir
İnanır

TOPRAK ANA
THE MOTHER EARTH, 1973
Yön:Memduh Ün
Cyn:(soldan sağa)Zerrin Arbaş, Fatma Girik, Emel Özden

AĞRI DAĞI EFSANESİ
THE LEGEND OF MOUNT ARARAT
1976
Yön:Memduh Ün
Oyn:(soldan sağa)Nuran Aksoy, Fatma Girik, Coşkun Güngen

ORHAN ELMAS

1925'te İstanbul'da doğdu. Orta öğrenimini yarıda bıraktı. Sanat hayatına çeşitli tiyatrolarda çalışarak başladı. Sinemaya 1946'da oyuncu (Şadan Kamil'in TOROS ÇOCUĞU adlı filminde) olarak girdi. Uzun süre oyunculuk yaptıktan sonra, 1954'te ilk filmini yönetti. Aynı zamanda senaryo yazarıdır.

Born İstanbul, 1925. Left lycée. Worked in various theaters. Entered cinema in 1946 as actor in Şadan Kamil's TOROS ÇOCUĞU (CHILD OF THE TOROS MOUNTAINS). After a long period of acting directed first film in 1954. Also script writer.

EZO GELİN
EZO THE BRIDE, 1968
Yön:Orhan Elmas
Oyn:Fatma Girik

BOŞ BEŞİK
THE EMPTY CRADLE, 1969
Yön:Orhan Elmas
Oyn:Fatma Girik, Tugay Toksöz

BOŞ BEŞİK
THE EMPTY CRADLE, 1969
Yön:Orhan Elmas
Oyn:Fatma Girik

ERTEM GÖREÇ

1933'de Bursa'da doğdu.Orta öğrenimini yarıda bıraktı. Montajcı yardımcısı olarak sinemaya girdi.On yıl kadar bu alanda çalışan Göreç, bu süre içinde yönetmen yardımcılığı da yaptı.İlk filmini 1959'da yönetti. Filimlerinin çoğunun senaryosunu kendisi yazdı.

Born Bursa , 1933. Entered films as assistant editor. Worked in this speciality about ten years.During this period also took part in films as assistant director Directed first film in 1959 Wrote scripts of most of his films .

KARANLIKTA UYANANLAR
AWAKENERS IN THE DARKNESS,1964
Yön:Ertem Göreç
Oyn:Ayla Algan

KARANLIKTA UYANANLAR
AWAKENERS IN THE DARKNESS,1964
Yön:Ertem Göreç
Oyn:Ayla Algan

KARANLIKTA UYANANLAR
AWAKENERS IN THE DARKNESS
1964
Yön:Ertem Göreç
Oyn:(solda)Beklan Algan

TÜRKER İNANOĞLU

1936'da Safranbolu'da doğdu. Bir süre Güzel Sanatlar Akademisi'nde okudu. Sinemaya yönetmen yardımcılığı yaparak başlayan İnanoğlu, 1960'da ilk filmini yönetti. Erler Film'in sahibi ve film yapımcısıdır.

Born Safranbolu, 1936. Studied at State Academy of Fine Arts for some time. Entered films as assistant director. Directed first film in 1960. Also producer Owns Erler Film Company.

KARANLIKTA UYANANLAR
AWAKENERS IN THE DARKNESS, 1964

Yön: Ertem Göreç
Oyn: (arkası dönük) Fikret Hakan
(sağ başta) Beklan Algan, Ayla Algan

İDAM MAHKUMU
THE CONVICT, 1966
Yön: Türker İnanoğlu
Oyn: Ayhan Işık, Feridun Çöl-
geçen

HIRSIZ KIZ
THE THIEF, 1969
Yön: Türker İnanoğlu
Oyn: Filiz Akın, Kartal Tibet

İSTANBUL TATİLİ
A HOLIDAY IN ISTANBUL, 1969
Yön: Türker İnanoğlu
Oyn: Kartal Tibet, Filiz Akın

HALİT REFIG

1934'de İzmir'de doğdu. Robert Kolej Mühendislik Bölümünde okudu. 1956-57 yıllarında çeşitli dergi ve gazetelerde sinema yazıları ve eleştirileri yayınladı. 1957'de Basın-Yayın ve Turizm Genel Müdürlüğü'nün açtığı yarışmada birincilik alan orta uzunlukta bir belge filminin senaryo çalışma sına katıldı. 1958 yılında yönetmen yardımcılığı yaparak (YAŞAMAK HAKKIMDIR, Atif Yılmaz Batıbeki) sinemaya başladı. İlk filmini 1961'de yönetti. DGSA Sinema-TV Enstitüsü'nde öğretim görevlisi olan Refig, 1977 yılından beri Milliyet Gazetesi'nde haftalık sinema yazıları yazmaktadır. ULUSAL SINEMA KAVGASI (1971) ve HAREMDE DÖRT KADIN (Senaryo) (1974) adlı iki kitabı yayınlanmıştır.

Born İzmir, 1934. Studied engineering at Robert College. In 1956-57 wrote criticism and articles on cinema in reviews and newspapers. In 1957 cooperated in writing script of a do-

documentary which won the first prize in a competition organised by the General Directorate of Press, Publication and Tourism. Entered films in 1958 as assistant director to Atıf Yılmaz Batıbeki in YAŞAMAK HAKKIMDIR (IT IS MY RIGHT TO LIVE). Directed first film in 1961. Teaches at Cinema and TV Institute. Has been writing weekly articles on cinema in Milliyet Gazetesi since 1977.

YASAK AŞK
FORBIDDEN LOVE, 1961
Yön: Halit Refiğ
Oyn: Efkan Efkan

ŞEHİRDEKİ YABANCI
STRANGER IN THE CITY, 1963
Yön: Halit Refiğ
Oyn: Reha Yurdakul, Nilüfer Aydan, Göksel Arsoy, Talat Gözbak

ŞAFAK BEKÇİLERİ
GUARDS OF DAWN, 1963
Yön: Halit Refiğ
Oyn: (soldan sağa) Ekrem Bora, Nilüfer Aydan, Leyla Sayar, Göksel Arsoy

İSTANBUL'UN KIZLARI
GIRLS OF ISTANBUL, 1964
Yön: Halit Refiğ
Oyn: (baştan ikinci) Hayati Hamzaoğlu, Ahmet Kostarika, Öztürk Serengil

GURBET KUŞLARI
BIRDS OF NOSTALGIA, 1964
Yön: Halit Refiğ
Oyn: Cüneyt Arkın, Tanju Gürsu

HAREMDE DÖRT KADIN
FOUR WOMEN IN THE HAREM, 1965
Yön: Halit Refiğ
Oyn: Sami Ayanoglu, Cüneyt Arkın

HAREMDE DÖRT KADIN
FOUR WOMEN IN THE HAREM, 1965
Yön: Halit Refiğ
Oyn: (soldan sağa) Pervin Par, Birsen Menekşeli, Ayfer Feray, Gülbin Eray

HAREMDE DÖRT KADIN
FOUR WOMEN IN THE HAREM, 1965
Yön: Halit Refiğ
Oyn: (soldan sağa) Sami Ayanoglu, Birsen Menekşeli, Pervin Par, Ayfer Feray, Nilüfer Aydan

BİR TÜRK'E GÖNÜL VERDİM
I GAVE MY HEART TO A TURK
1969
Yön: Halit Refiğ
Oyn: Eva Bender, Ahmet Mekin

BİR TÜRK'E GÖNÜL VERDİM
I GAVE MY HEART TO A TURK
1969
Yön: Halit Refiğ
Oyn: Eva Bender, Bilal İnci

FATMA BACI
1972
Yön: Halit Refiğ
Oyn: (soldan sağa) Sertan Acar, Fatma Belgen, Yıldız Kenter, Leyla Kenter

FATMA BACI

1972

Yön:Halit Refiğ

Oyn:(soldan sağa) Leyla Kenter,
Sertan Acar, Fatma Belgen (arka-
da) Yıldız Kenter

VURUN KAHPEYE

DEATH TO THE WHORE, 1973

Yön:Halit Refiğ

Oyn:Kamuran Usluer, Hale Soy-
gazi

VURUN KAHPEYE

DEATH TO THE WHORE, 1973

Yön:Halit Refiğ

Oyn:Kamuran Usluer, Hale Soy-
gazi

AŞK-I MEMNU

THE FORBIDDEN LOVE, 1975

Yön:Halit Refiğ

Oyn:Şükran Güngör, Müjde Ar

AŞK-I MEMNU

THE FORBIDDEN LOVE, 1975

Yön:Halit Refiğ

Oyn:Salih Güney, Müjde Ar

THE INTERCESSORS (ARABOZUCULAR, 1977, Yön: Halit Refiğ) filminin çekimi. (Yönetmen 40 dakikalık bu filmi Wisconsin Üniversitesi "Communication Arts" Bölümü adına yönetti) Shooting of THE INTERCESSORS

SÜREYYA DURU

1930'da İstanbul'da doğdu. Galatasaray Lisesi'ni bitirdi. Sinemaya, BEYAZ MENDİL (1955) filminde prodüksiyon amirliği yaparak başladı. İlk filmi 1961'de yönetti

Born Istanbul, 1930. Graduated from Galatasaray Lyceé Entered films as production manager in BEYAZ MENDİL (WHITE HANDKERCHIEF). Directed first film in 1961.

BEDRANA
1974
Yön:Süreyya Duru
Oyn:Aytaç Arman

KARA ÇARŞAFLI GELİN
THE DARK VEILED BRIDE, 1975
Yön:Süreyya Duru
Oyn:(soldan sağa) Semra Özdamar,
Aytaç Arman, Hakan Bala -
mir

BEDRANA,
1974
Yön:Süreyya Duru
Oyn:Perihan Savaş

KARA ÇARŞAFLI GELİN
THE DARK VEILED BRIDE, 1975
Yön:Süreyya Duru
Oyn:Semra Özdamar, Aytaç Ar-
man

ÜLKÜ ERAKALIN

1934'te İstanbul'da doğdu. İstanbul Belediye Konservatuvarı Müzik Bölümü'nde okudu. Sinemaya 1958'de yönetmen yardımcılığıyla (ATEŞTEN DAMLA, Memduh Ün) başladı. İlk filmini 1961'de yönetti.

Born Istanbul, 1934. Studied at Music Department of the Istanbul Municipal Conservatory. Entered films in 1958 as assistant director to Memduh Ün in ATEŞTEN DAMLA (FIERY DROP). Directed first film in 1961.

ÖLMÜŞ BİR KADININ EVRAK-I METRUKESİ/LETTERS OF A DEAD WOMAN, 1969

Yön:Ülkü Erakalın
Oyn:(soldan sağa)Hülya Koçyiğit, Peri Han, Ediz Hun

GÜMÜŞ GERDANLIK
THE SILVER NECKLACE, 1972

Yön:Ülkü Erakalın
Oyn:Nigar Uluerer, Murat Soydan

FEYZİ TUNA

1939'da Balıkesir'de doğdu. Bir süre İzmir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi'nde okudu. Yönetmen yardımcılığı yaparak sinemaya başladı. İlk filmini 1963'te yönetti.

Born Balıkesir, 1939. Studied at Academy of Economy and Trade, İzmir. Entered films as assistant director. Directed first film in 1963.

DEVLERİN İNTİKAMI
REVENGE OF THE GIANTS, 1967
Yön: Feyzi Tuna
Oyn: Fikret hakan

ELMACI KADIN
THE APPLE WOMAN, 1971
Yön: Feyzi Tuna
Oyn: Yıldız Kenter

KIZGIN TOPRAK
THE GRAVE, 1973
Yön: Feyzi Tuna
Oyn: Fatma Girik, Tamer Yiğit

KIZGIN TOPRAK
THE GRAVE, 1973
Yön:Feyzi Tuna
Oyn:Fatma Girik,Tamer Yiğit

ZEKİ ÖKTEN

1941'de İstanbul'da doğdu. Haydarpaşa Lisesi'ni bitirdi. Sinemaya yönetmen yardımcılığı yaparak (ACI ZEYTİN, 1961, Nişan Hançer) başladı. İlk filmini 1963'de yönetti

Born Istanbul, 1941. Graduated from Haydarpaşa Lycée. Entered films as assistant director in Nişan Hançer's ACI ZEYTİN (BITTER OLIVE) in 1961. Directed first film in 1963.

BİR DEMET MENEKŞE
A BUNCH OF VIOLETS, 1973
Yön: Zeki Ökten
Oyn: Kartal Tibet, Hale Soy-
gazi

KAPICILAR KRALI
KING OF THE DOOR KEEPERS
1977
Yön: Zeki Ökten
Oyn: Kemal Sunal

ÇÖPÇÜLER KRALI
KING OF THE GARBAGE MEN, 1978
Yön: Zeki Ökten
Oyn: (soldan ikinci) Kemal
Sunal

SÜRÜ
THE HERD, 1978
Yön: Zeki Ökten
Oyn: Tarık Akan, Melike
Demirağ

SÜRÜ
THE HERD, 1978
Yön: Zeki Ökten
Oyn: (soldan ikinci) Tuncel
Kurtiz

ORHAN AKSOY

1930'da Mustafa Kemal Paşa'da (Bursa) doğdu. İstanbul Erkek Lisesi'ni bitirdi. Sinemaya, 1948'de sinema makinistliği ile başlayan Aksoy sonradan İpek Film Stüdyosu na girdi ve uzun süre burada çalıştı. 1962'de Hulki Saner'e yönetmen yardımcılığı yapan sanatçı 1963'te ilk filmi ŞİPSEVDİ'yi çekti. Aynı zamanda senaryo yazarlığı da yapmaktadır.

Born Mustafa Kemal Paşa (Bursa), 1930. Graduated from Istanbul Lyceé. In 1948 started working as a technician. Then worked at İpek Film Studios for a long time. Entered films as assistant director to Hulki Saner in 1962. Directed first film in 1963. Also script writer.

VURUN KAHPEYE

DEATH TO THE WHORE, 1964

Yön: Orhan Aksoy

Oyn: (soldan sağa) Ali Şen, Danyal Topatan, Hülya Koçyiğit

VURUN KAHPEYE

DEATH TO THE WHORE, 1964

Orhan Aksoy

KEZBAN PARİS'TE

KEZBAN IN PARIS, 1971

Yön: Orhan Aksoy

Oyn: (soldan sağa) Ergun Kökner, Sadettin Erbil, Hülya Koçyiğit, Turgut Boralı

ALTIN ŞEHİR
THE GOLDEN CITY, 1978
Yön:Orhan Aksoy
Oyn:Hüseyin Baradan, Levent
Kırca

ALTIN ŞEHİR
THE GOLDEN CITY, 1978
Yön:Orhan Aksoy
Oyn:Hulusi Kentmen, Levent
Kırca

ERTEM EĞİLMEZ

1929'da İstanbul'da doğdu.
İktisat Fakültesi mezunudur
Sinemaya 1960 yılında yapımcı
olarak (Arzu Film) başladı.
İlk filmini 1964'te yönetti.

Born Istanbul, 1929. Graduated from Faculty of Economics, University of Istanbul Entered films as producer in 1960.

CANIM KARDEŞİM
MY BELOVED BROTHER, 1973
Yön: Ertem Eğilmez
Oyn: Tarık Akan, Kemal Sunal

HABABAM SINIFI
1976
Yön: Ertem Eğilmez
Oyn: Tarık Akan, Kemal Sunal

OH ÖLSÜN
IT SERVES YOU RIGHT, 1973
Yön: Ertem Eğilmez
Oyn: Hale Soygazi, Tarık Akan

SÜT KARDEŞLER (GULYABANI)
FOSTER BROTHERS, 1976
Yön: Ertem Eğilmez
Oyn: (soldan sağa-ayaktaki-
ler) Halit Akçatepe, Hale Soy-
gazi, Kemal Sunal, (oturanlar)
Şener Şen, Adile Naşit, Ayşen
Gruda

KÖYDEN İNDİM ŞEHİRE
FROM THE VILLAGE TO THE CITY
1974
Yön: Ertem Eğilmez
Oyn: (soldan sağa) Kemal Sunal
Metin Akpınar, Halit Akçatepe
Zeki Alasya

YILMAZ DURU

1933'te Adana'da doğdu. Orta öğrenimini yarıda bıraktı . Yönetmenliğe 1964'te başladı. Aynı zamanda yapımcı ve sinema oyuncusudur.

Born Adana, 1933. Left school during lycée education. Directed first film in 1964. Also actor and producer.

İNCE CUMALI

1967

Yön: Yılmaz Duru

Oyn: İrfan Atasoy, Yılmaz

Güney

MEKANSIZ KURTULAR

THE HOMELESS WOLVES, 1968

Yön: Yılmaz Duru

Oyn: Eşref Kolçak, Yılmaz Duru

DUYGU SAĞIROĞLU

1932'de Trabzon'da doğdu. Galatasaray Lisesi'ni bitirdi. Mimarlık öğrenimini yarıda bıraktı. 1956'da dekorcu olarak tiyatroya girdi. 1959'da Atıf Yılmaz'ın KARACAOĞLAN'IN KARASEVDASI filminin dekor çalışmalarını yaparak sinemaya başladı. İlk filmi ni 1965'de yönetti.

Born Trabzon, 1932. Graduated from Galatasaray Lycée. Studied architecture for some time. Entered theater as designer in 1956. Also entered films as designer in Atıf Yılmaz Batıbeki's KARACAOĞLAN'IN KARA SEVDASI (KARACAOĞLAN'S OBSESSION) in 1959 Directed first film in 1965

BİTMEYEN YOL

THE UNENDING ROAD, 1965

Yön: Duygu Sağıroğlu

Oyn: (öndekiler) Fikret Hakan, Erol Taş

BEN ÖLDÜKÇE YAŞARIM

I LIVE AS I DIE, 1966

Yön: Duygu Sağıroğlu

Oyn: Selma Güneri, Yılmaz Güney

BEN ÖLDÜKÇE YAŞARIM filmi nin çekimi (Duygu Sağıroğlu Yılmaz Güney)

Shooting of I LIVE AS I DIE (Duygu Sağıroğlu, Yılmaz Güney)

VATAN VE NAMIK KEMAL
1969

Yön:Duygu Sağıroğlu
Oyn:Yıldırım Önal

VATAN VE NAMIK KEMAL
1969

Yön:Duygu Sağıroğlu
Oyn:Cüneyt Arkın,Fatma Girik

BİLGE OLGAÇ

1940'da Vize'de (Kırkkale) doğdu.Orta öğrenimini yarıda bıraktı.Sinemaya 1962'de yönetmen yardımcılığı(KISMETİN EN GÜZELİ,Memduh Ün) yaparak başladı. Bir süre yönetmen yardımcılığı yaptıktan sonra 1965'de ilk filmi ni yönetti.

*Born Vize(Kırkkale),1940.
Left lycée. Entered films
as assistant director in
Memduh Ün's KISMETİN EN
GÜZELİ(THE MOST BEAUTIFUL
DESTINY), in 1962. After
working as assistant direc
tor for some time,directed
first film in 1965.*

LİNÇ
THE LYNCH, 1970
Yön: Bilge Olgaç
Oyn: Demir Karahan

BİRGÜN MUTLAKA
ONE DAY SURELY, 1975
Yön: Bilge Olgaç

LİNÇ
THE LYNCH, 1974
Yön: Bilge Olgaç
Oyn: Demir Karahan

AÇLIK
HUNGER, 1974
Yön: Bilge Olgaç

VEDAT TÜRKALİ

1919'da Samsun'da doğdu. Asıl adı Abdülkadir Pirhasan dır. Edebiyat Fakültesi Türkoloji Bölümü'nü bitirdi. 1943-1951 yılları arasında askeri liselerde edebiyat öğretmenliği yaptı. Sinemaya senaryo yazarlığı yaparak girdi. DOLANDIRICILAR ŞAHI, OTOBÜS YOLCULARI, ŞEHİRDEKİ YABANCI, ERKEK ALİ, ÜÇ TEKERLEKLİ BİSİKLET, KIZGIN DELİKANLI, KARANLIKTA UYANANLAR, GÜNEŞLİ BATAKLIK, BEDRANA senaryosunu yazdığı filmlerin başlıcalarıdır. Bir ara oyun yazarlığına ağırlık veren Türkali 1965 yılında ilk filmini yönetti.

Born Samsun, 1919. His real name is Abdülkadir Pirhasan. Graduated from University of Istanbul, Department of Turckic Languages. Between 1943-1951 taught literature at military lycées. Entered films as script writer. DOLANDIRICILAR ŞAHI (KING OF SWINDLERS), OTOBÜS YOLCULARI (THE BUS PASSENGERS), ŞEHİRDEKİ YABANCI (STRANGER IN THE CITY), ERKEK ALİ (HE-MAN

ALİ), ÜÇ TEKERLEKLİ BİSİKLET (BICYCLE WITH THREE WHEELS) KIZGIN DELİKANLI (THE ANGRY YOUTH), KARANLIKTA UYANANLAR (AWAKENERS IN THE DARKNESS) BEDRANA, GÜNEŞLİ BATAKLIK (SUNNY SWAMP) are some of the films for which he wrote the scripts. Left films for a period and wrote plays. Directed first film in 1965.

YILMAZ GÜNEY

1931'de Siverek'de(Urfa)doğdu. Bir süre İktisat Fakültesi'nde okudu. Çeşitli işlerde çalıştıktan sonra sinemaya 1958 yılında Atif Yılmaz'ın yönettiği BU VATANIN ÇOCUKLARI adlı filmde oyunculuk yaparak başladı . Sonradan oyuncu olarak yaygın bir ün kazanan Güney, ilk filmini 1966'da yönetti Oyunculğunun yanı sıra senaryo yazarlığı da yaptı.

Born Siverek (Urfa) , 1931. Studied at Faculty of Economics for some time. After working in various jobs, entered films as actor in Atif Yılmaz Batıbeki's BU VATANIN ÇOCUKLARI (CHILDREN OF THIS COUNTRY) in 1958. Directed first film in 1966. Also script writer and actor.

SEYYİT HAN

1968

Yön:Yılmaz Güney

Oyn:Yılmaz Güney,Danyal Topatan

SEYYİT HAN

1968

Yön:Yılmaz Güney

Oyn:Nebahat Çehre

UMUT

HOPE,1970

Yön:Yılmaz Güney

Oyn:(soldan sağa)Yılmaz Güney,Osman Alyanak,Tuncel Kurtiz

UMUT
HOPE, 1970
Yön:Yılmaz Güney
Oyn:(sağdan birinci)Yılmaz
Güney

UMUT
HOPE, 1970
Yön:Yılmaz Güney

UMUT
HOPE, 1970
Yön:Yılmaz Güney
Oyn:(soldan sağa)Yılmaz Gü-
ney,Tuncel Kurtiz

BABA
THE FATHER, 1971
Yön:Yılmaz Güney
Oyn:Yılmaz Güney

BABA
THE FATHER, 1971
Yön:Yılmaz Güney
Oyn:Ender Doruk,Yılmaz Güney

AĞIT
REQUIEM, 1971
Yön:Yılmaz Güney
Oyn:Hayati Hamzaoğlu

AĞIT
REQUIEM, 1971
Yön: Yılmaz Güney
Oyn: Yılmaz Güney

ARKADAŞ filminin çekimi (Görüntü yönetmeni Çetin Tunca ve sağda Yılmaz Güney)
Shooting of THE FRIEND

ARKADAŞ
THE FRIEND, 1971
Yön: Yılmaz Güney
Oyn: (soldan sağa) Yılmaz Güney
Kerim Afşar

ZAVALLILAR
THE MISERABLE ONES, 1975
Yön: Yılmaz Güney
Oyn: Yıldırım Önal, Yılmaz Güney

ARKADAŞ
THE FRIEND, 1971
Yön: Yılmaz Güney
Oyn: Kerim Afşar, Yılmaz Güney

YÜCEL ÇAKMAKLI

1937'de Afyon'da doğdu. Bir süre İktisat Fakültesi ve Gazetecilik Enstitüsü'nde okudu. Sinemaya yönetmen yardımcılığı yaparak başlayan Çakmaklı, ilk filmini 1970'de yönetti.

Born Afyon ,1937. Studied at Faculty of Economy, University of Istanbul and Journalism Institute, Istanbul, for some time. Entered films as assistant director Directed first film in 1970

ÇİLE

SUFFERING, 1972

Yön: Yücel Çakmaklı

Oyn: Türkan Şoray, Ediz Hun

ZEHRA, 1972

Yön: Yücel Çakmaklı

Oyn: Hülya Koçyiğit, Ediz Hun

SAFA ÖNAL

1930'da İstanbul'da doğdu. Orta öğrenim gördü. Bir süre çeşitli dergilerde hikayeler yazdı. 1953 yılında Orhon Arıburnu'nun yönettiği KANLI PARA filminin hikaye yazıcılığıyla sinemaya geçti. Senaryo yazarı olan Önal ilk filmini 1969'da yönetti

Born Istanbul, 1930. Graduated from lycée. Wrote stories in various magazines for some time. Entered films as film writer of Orhon Arıburnu's KANLI PARA (BLOODY MONEY), in 1953. Directed first film in 1969. Also script writer.

UMUT DÜNYASI
WORLD OF HOPE, 1973
Yön: Safa Önal
Oyn: Tarık Akan, Necla Nazır

UMUT DÜNYASI
WORLD OF HOPE, 1973
Yön: Safa Önal
Oyn: Halit Akçatepe, Tarık Akan

TÜRKAN ŞORAY

1945 yılında İstanbul'da doğdu. Fatih Kız Lisesi Orta Kısmı'ndan ayrıldı. Sinemaya 1962 yılında Türker İnanoğlu'nun KÖYDE BİR KIZ SEVDİM adlı filminde oynayarak girdi. 180'den fazla filmde rol aldı. 1972 yılında yönettiği ilk filmi DÖNÜŞ Moskova'da özel ödül aldı. 1976 yılında Tahran Film Festivali'nin En İyi On Asya Filmi Bölümü'ne çağrıldı ve 1977 yılında Brüksel'de Uluslararası Kadın Filimleri Festivali'nde özel ödül aldı. 1978 yılında Türk-Sovyet ortak yapımı olan ve Ejder İbrahimof'un yönettiği BİR AŞK MASALI'nda oynadı.

Born Istanbul, 1945. Left high school. Entered films in 1962 as actress in Türker İnanoğlu's KÖYDE BİR KIZ SEVDİM (I LOVED A GIRL IN THE VILLAGE). Acted in over 180 films. Directed her first film in 1972, titled DÖNÜŞ (THE RETURN). It was selected to represent Turkey in the Moscow Film Fes-

tival. In 1976, *THE RETURN* was selected as one of the best ten Asian films in the Tehran Film Festival. In 1977 she was awarded a special prize in Festival International des Films De Femme in Brussels. In 1978 played in a co-production with the Soviets, *BİR AŞK MA SALI (A LEGEND OF LOVE)* directed by Ejder Ibrahimov.

DÖNÜŞ
THE RETURN, 1972
Yön: Türkan Şoray
Oyn: Türkan Şoray

TUNÇ OKAN

1942 yılında İstanbul'da doğdu. Haydarpaşa Lisesi'nden sonra Diş Hekimliği Fakültesini bitirdi. Sinemaya askerliğini yaptığı sırada '1964 Ses Sinema Artisti Yarışması'nı kazanarak girdi. Oynadığı ilk film *VEDA BUSESESİ* (1965) dir. Bir süre oyunculuk yaptıktan sonra diş doktorluğu yapmak üzere İsviçre'ye gitti. Daha sonra Bern Üniversitesi'nde çene ortopedisi konusunda doktora yaparak ünvan aldı. Bu arada Karabuda'larla tanışan Okan Yaşar Kemal'in *BEBEK* adlı yapıtından televizyona aktarılan filmde rol aldı. 1974 yılında *OTOBÜS* filmini İsveç'te çekmeye başladı.

Born Istanbul, 1942. After Haydarpaşa Lycée graduated from Faculty of Dentistry, University of Istanbul. Entered films winning a competition organised by Ses Magazine. First film he played in was VEDA BUSESESİ (FAREWELL KISS), in 1965. Later he went to Switzerland for his doctorate in chin orthopedics.

Directed first film, *OTOBÜS*
(*THE BUS*) (1974), in Sweden.

OTOBÜS
THE BUS, 1974
Yön: Tunç Okan
Oyn: Björn Gedda, Tunç Okan

OTOBÜS
THE BUS, 1974
Yön: Tunç Okan
Oyn: Tunç Okan

ÖMER KAVUR

1944 yılında Ankara'da doğdu. Kabataş Erkek Lisesinden sonra Paris'te Sosyoloji, Yüksek Gazetecilik Okulu ve Sinema Okulunu (Conservatoire Independent du Cinéma Français) bitirdi. Öğrencilik yıllarında Bryan Forbes'in *THE MAD WOMAN OF CHAILLOT* (1968) ve Alain Robbe Grillet'in *L'HOMME QUIMENT* (1968) adlı filimlerinde stajyer yardımcı olarak çalıştı. 1971 yılında Türkiye'ye dönen Kavur on kadar belge ve dört yüz kadar reklam filminin yönetmenliğini yaptı. İlk konulu uzun filmini 1974 yılında yönetti.

Born Ankara, 1944. After graduation From Kabataş Lycée studied sociology, journalism and cinema in Paris. During school years worked in Paris.

He worked in Bryan Forbes' *THE MAD WOMAN OF CHAILLOT* (1968) and Alain Robbe Grillet's *L'HOMME QUIMENT* (1968). Returned to Turkey in 1971. Directed about ten documentaries and four hund

red commercials. Directed first feature film in 1974.

YATIK EMİNE
EMİNE THE WHORE, 1974
Yön:Ömer Kavur
Oyn:Necla Nazır

YATIK EMİNE
EMİNE THE WHORE, 1974
Yön:Ömer Kavur
Oyn:Necla Nazır

YATIK EMİNE
EMİNE THE WHORE, 1974
Yön:Ömer Kavur
Oyn:(solda)Atilla Ergün,
Serdar Gökhan

ŞERİF GÖREN

1944 yılında İskeçe'de doğdu.1962'de İstanbul Erkek Lisesi'ni bitirdi. Aynı yıl Erman Film Stüdyosunda montaj yardımcılığı yaparak si nemaya girdi.Daha sonra montajcı oldu.1968'de yönetmen yardımcılığı yapmaya başladı(Mehmet Aslan'ın HAKANLARIN SAVAŞI adlı filminde). Remzi Jöntürk,Natuk Baytan, Yılmaz Güney,Atif Yılmaz ve Osman Seden'le birlikte çalıştı.1974 yılında ilk filmi ENDİŞE'yi yönetti.

Born Yugoslavia,1944.Graduated from Istanbul Lycée for boys.Entered films as assistant editor at Erman Film Studios.Later worked as editor.In 1968 started working as assistant director in Mehmet Aslan's film titled HAKANLARIN SAVAŞI (WAR OF THE KHANS). Later worked with Remzi Jöntürk , Natuk Baytan,Yılmaz Güney, Atif Yılmaz Batıbeki and Osman Seden. Directed first film in 1974.

ENDİŞE

TROUBLE, 1974

Yön: Şerif Gören

Oyn: Kamuran Usluer, Erkan Yücel

NEHİR

THE RIVER, 1977

Yön: Şerif Gören

Oyn: Müjde Ar, Tarık Akan

ENDİŞE

TROUBLE, 1974

Yön: Şerif Gören

Oyn: Erkan Yücel

ENDİŞE

TROUBLE, 1974

Yön: Şerif Gören

YAVUZ ÖZKAN

1942 yılında Sorgun'da(Yozgat) doğdu.Tunçbilek'de(Kütahya) maden işçisi olarak çalıştı. 1965 yılında ÇIĞLIK-İşçinin Sesi adlı haftalık gazeteyi çıkardı. Daha sonra orman işçisi ve rafinerilerde işçi olarak çalıştı. Bir tiyatro gurubu kurdu İstanbul'a gelince Genco Erkal'ın tiyatro gurubuna katıldı.50-60 fotoromanda senaryo yazarı ve yönetmen olarak çalıştı.Sinemaya oyuncu olarak başladı.İlk filmi YARIŞ'ı 1974 yılında yönetti.

Born Sorgun (Yozgat),1942. Worked as miner in Tunçbilek(Kütahya).Published the weekly, Çığlık-İşçinin Sesi (The Cry-Voice of the Worker),in 1965.Later worked as a forester and laborer in petroleum refineries.Founded a theater group. Joined Genco Erkal's theater group after moving to Istanbul. Worked in fifty-sixty photo romans as script writer and director. Entered films as actor. Directed his first

film, YARIŞ (THE RACE) , in 1974.

MADEN

THE MINE,1978

Yön:Yavuz Özkan

MADEN .

THE MINE,1978

Yön:Yavuz Özkan

Oyn:Tarık Akan,Halil Ergün

MADEN

THE MINE,1978

Yön:Yavuz Özkan

Oyn:Halil Ergün

KORHAN YURTSEVER

1947 yılında İstanbul'da doğdu.1963'te bir film yıkama laboratuvarında çalışma ya başladı.Daha sonra eşleme ve kurguda çalıştı. 1970 yılında yönetmen yardımcılığı yapmaya başlayan Yurtsever 1970-77 yılları arasında yetmiş filmde görev aldı.İlk filmi olan FIRAT'IN CİNLERİ'ni 1978 yılında yönetti.

Born Istanbul,1947 Started work in a film developing laboratory in 1963. Later worked in synchronization and editing.Started working as assistant director in 1970.Between 1970 - 1977 worked in 70 films as assistant director. Directed first film,FIRAT'IN CİNLERİ (THE DEMONS OF THE EUPHRATES) in 1978.

FIRAT'IN CİNLERİ
THE DEMONS OF EUPHRATES,1977
Yön:Korhan Yurtsever
Oyn:(solda)Aytaç Arman, Mete Sezer

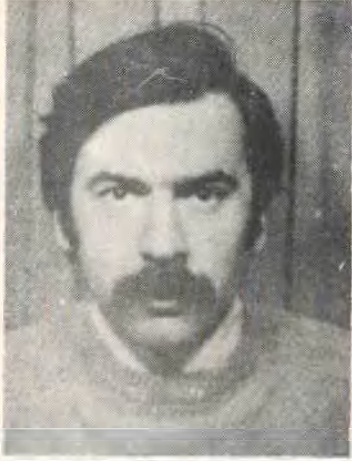

FIRAT'IN CİNLERİ
THE DEMONS OF EUPHRATES,1977
Yön:Korhan Yurtsever
Oyn:(soldan sağa)Nurhan Nur, Aytaç Arman,İhsan Yüce

FIRAT'IN CİNLERİ
THE DEMONS OF EUPHRATES,1977
Yön:Korhan Yurtsever
Oyn:(soldan sağa)Betül Aşçıoğlu,Aytaç Arman,Nurhan Nur

ERDEN KIRAL

1942 yılında doğdu. Güzel Sanatlar Akademisi'nin Seramik Bölümü'nü bırakarak sinemaya geçti. İki kısa film yaptı: KUMCU ALİ YAŞAR ve UNUTULMUŞLAR. Daha sonra Yılmaz Güney, Vedat Türkali ve Osman Seden'in filimlerinde yönetmen yardımcısı olarak çalıştı. ÇAĞDAŞ SİNEMA, GERÇEK SİNEMA, İYİ DİNCİ SANAT gibi sinema dergilerinde çalıştı ve yazılar yazdı. İlk filmi KANAL'ı 1979 yılında yönetti.

Born 1942. After studying ceramics for some time at the State Academy of Fine Arts, entered films. He made two short films: ALİ YAŞAR THE SAND SHOVELLER and THE FORGOTTEN ONES. Later worked as assistant director to Yılmaz Güney, Vedat Türkali and Osman Seden. Wrote articles for cinema periodicals (CONTEMPORARY CINEMA TRUE CINEMA, THE SEVENTH ART, GÜNEY). Directed his first film, THE CANAL, in 1979.

KANAL
THE CANAL, 1978
Yön: Erden Kıral

KANAL
THE CANAL, 1978
Yön: Erden Kıral

